

مهمله كهتى نور

بهشى دووهم

نوسینی: ماکوان کهریم

کردنی به پی دی ئیف: زانا ئه یوب

.. دۆزینه‌وه‌ی ونبوو‌یه‌کی تر

له چاوه‌روانی نومه‌یردا بووم بگه‌ریته‌وه ئهم
كه‌سایه‌تیه‌ش بناسم، چونكه ناوه‌كه‌ی واتای پلنگ بوو
زۆر تر سناك و ئازا و سه‌ركرده ده‌هاته به‌رچاوم ..
له‌شه‌ویكدا له ده‌واره‌كه‌ی عه‌بدوڵلا و سه‌عد له‌پر
.. كاروانێك هاتنه به‌رده‌م ده‌واره‌كه‌یان
چ قه‌ربالغیه‌کی دروست كرد .. ئهو شه‌وه هه‌موو
قوره‌یش له‌به‌رده‌م ده‌واره‌كه‌ی ئیمه‌دا كۆ ببونه‌وه،
هه‌موو چاوه‌ریی خاوه‌ن كاروانه‌كه‌یان ده‌كرد،
عه‌بدوڵلا و سه‌عدم بینى له‌دواى كه‌سیكه‌وه
وه‌ستابوون وه‌ك پاسه‌وان .. له‌ دلى خۆمدا وتم ئه‌وه
نومه‌یره بۆیه‌ و ا به‌ریزه‌وه وه‌ستاون، نومه‌یر پیاویکی
جوان خاس و بالا به‌رز هیمن و له‌سه‌ر خۆ بوو،
رووه‌و من به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌وه هات و سلاوى لێكردم
وتی من نومه‌یرم: باشی ماكوان ژیان چۆن
ده‌گوزه‌رینی لێره باشی ؟

ماکوان: زۆر باشم خوشحالم به ناسینی جهنابتان،
عبداللّاه و سه‌عد باسی تویان بۆ کردم زۆر خوشحال
.. بووم که به‌سه‌لامه‌تی گه‌یشتی

زۆر به‌ویقار بوو هه‌موو ئه‌وانه‌ی ده‌ور و پشته‌ی وه‌ک
.. پاشا ریزیان لیده‌گرت

نومه‌یر: کاروانی‌ک که‌ه‌سته‌م هه‌یناوه‌ ئه‌م شه‌و
هه‌مووی ده‌فرۆشم ماوه‌یه‌ک به‌یه‌که‌وه‌ ده‌بین، ئه‌زانی
به‌چه‌ند و شتر ده‌لین کاروانی‌ک به‌پیکه‌نیه‌نه‌وه‌ ؟

..ماکوان: چه‌ند و شتری‌ک

نومه‌یر: راسته‌ چه‌ند و شتری‌ک، به‌لام پیناوتریت
! کاروان ئه‌گه‌ر له‌ ۵۰ و شتر که‌متر بیت

ماکوان: چۆن منت ناسی و ههولت داوه بمدۆزیتهوه،
هیچ پهیههندیهکت ههیه لهگهڵ مام فهر غهلی ؟

نومهیر به پیکهینیهوه: ئهو ههموو کههسته و
کاروانهکه و خهڵک و بهندهیه لیڕهیه ههمووی
خاوهنهکهی فهر غهلیهوه ئهویش ههمووی بهخشیوه
بهتۆ ، واتا ئیستا ئیمه ههموو بو تۆ کار دهکهین وه
ئهمه میراتی تۆیه که بۆت ماوهتهوه له فهر غهلیهوه
ئهویش بهئیمهی وت که ههمووی پارکه ماکوان
خاوهنیهتی وه بیپاریزن.

ماکوان: خوای گهوره له فهر غهلی خوش بیّت ..
بهراستی مهردو پیاو بوو رحمهتی خوای لیبیت،
یهکهم جاریش که بینیم له میسر هه دهست و دل باش
!.. بوو

نومهیر: ئهی ئیمه بو خراب بووین، نههاتیه مالم

.. له میسر، به پیکه نینه وه

ماکوان: کهی هاتمه مالتان؟

نومهیر: ۱۲/۲۰۱۲/۱۲

ماکوان: راسته ئهو بهرواره من له لوکسۆر بووم،
بهس له مالی کوریک بووم ناوی عزیز بوو خه لکی
ئیسماعیلیه بوو، له رووباری نیل ئاوم خوار دبووه
توشی به کتريا بووم له ناوسکمد، فەر غه لی ئهوی
پیناساندم ئهو بر دمی بو خهسته خانه، بهس عزیز
.. زۆر گهنج بوو

!.. نومهیر: راسته عزیز کوری منه

ماکوان: خوشحالم .. نه مزانیبوو، کهواته تۆش خه لکی
! زه مهنی منیت؟

نومهیر: بخهوه ماندووین، بهدانیاییهوه زیاتر قسه
. دهکهین

ماکوان: باشه .. فهرموو دهزانم ماندوویت با من
.. زیاتر ماندووت نهکهه به پرسیارهکانم
ئهو شهوه ئهوهندهی تر فوضولی بو زیاد کردم، بهلام
زور دلخوش بووم، بهیانی بوویهوه، نویژی بهیانیم
کرد خوای گهوره دوو دیاری بو ناردبووم که
کردمهوه چاوهکانم بوو، ههرچهنده چاوهروانی
نومهیرم دهکرد ههلسییت له خهوه بهلام سهعد و
عهبدو لالا چوو بون ههرچی به سهر و شترهکهی منهوه
بوو داینگرت وه وتیان ئاگات له ولاخ و و شترهکهت
بییت ئهوانیش پیوستان به هاوکاری تویه، ههفتهیهکه
!.. نهچوویت بهلایاندا

نومهیر ههلسا له خهوه چووم بولای و وتی خۆت

ئامادەكە بەيكەو دەچین بۆ شاری مەكە

خۆم ئامادەکرد و بەرەو شاری مەكە كەوتینە رى ..
لە ناو شاری مەكەدا یانە و شوینی دانیشتنی پیاوانی
گەرەى تیداوو وەك چایخانە، ئەو سەردەم قورەیش
پێدەوت (نادي) چوینە نادیک دانیشتن و لە
دوورەو عەبدولموتەلەبى نیشاندام وتی دەزانی ئەو
كۆیە ؟

ماکان: بەلى، دوینی چوومە خزمەتى باپیری
پێغمبەرە ﷺ، پرسیارم کرد لە سەعد و عەبدووللا
وتیان تا ئیستا باوکی پێغمبەریش ﷺ لە دایك نەبوو،
لە ئیستادا یەك كۆری هەیه ناوی حارس و خوشی
!.. ناوی (شەیه) یە نازناوی عەبدولموتەلەبە

نومەیر: راستە ناوی خۆی شەیه یە، مامی ناوی
موتەلەبە، کاتی خۆی لە دەرەوێ مەكە ژیاو مامی

هیناویتیه مهککه، وایان زانیوه کۆیله و عهبدی نوئی
!..مامهی بووه ئیتر ناوزه د کراوه به بهندهی مۆتتهلیب

ماکوان: بهلی بهس ئهوه تینهگهیشتم بۆچی له
دهر مهوهی مهککه بووه؟ لهه قسانه دابووین، لهو
سهردمه ههتا ئهوهی که دهفرۆشرا له یانهکاندا، شهرا ب
و نهبیژ و ئاوی ههنگوین بوو، بۆ من و نومهیر ئاوی
ههنگوینیان هینا و وهک چای و قاوهی ئیستا ئهوهیان
دهگیرا له نادیهکاندا و خوار دنی تیدا دهفرۆشرا، بهلام
!..تهنها له شهواندا

نومهیر: باپیری باوکی عهبدولمۆتتهلیب، ئاوی
قوصهی کوری کیلاب بووه سالی ٤٠٠ تا ٤٨٠ زاین
ژیاوه، پیاویکی ئازاو خانهدان بووه، نازناوی
قورهیش لهمهکسهوه وهرگیراوه، پێشتر نهگهر
فهرخهلی باسی کردبیت، خوزاعه مهککهیان داگیر
کردوه به شهر، ئهوه بوو ئاوی زمزمیشیان پرکردهوه

دژی گهل و هوژی خوازعه، ماوهی ۵۰۰ سال
خوزاچه له شاری مهککهدا فهرمانداریان کردوه،
یهکهه کهسیش که بت پهرستی بلأو کردهوه ههر ئهم
گهل و هوژه بوون له ریگای سهر کردهکهیانوه
بهناوی عهری کوری لوحهی

ماکوان: بهئی راسته پیشتر لهگهل فهر غهلیدا باسمان
کردوه، ئهویش بوشیکردمهوه، بهلام ئیستا ئهم باسه چ
پهوهندی ههیه به پرسیارهکهی منهوه؟

نومهیر: چون پهوهندی نییه، بو ئهوهی بزانیته له
ئیستادا له شاری مهککهدا له عهبدولموتتهلیب
گهورهتر نیه و چون گهیشتوته ئهو مهرتهبهو پله و
پایه، ئهتهویتی بزانیته یان وازی لیبنیم و ههنگوین و
ئاوهکه بخوین؟

ماکوان: نا ببوره مهبهستم ئهوه بوو، که زیاتر تیگهم

؟..

نومهیر: قوصه ی کوری کیلاب که باپیره گهوره ی
پیغهمبهره ﷺ باپیری باوکی عهبدولموتته لیبیشه ئەمانه
هیچیان عهره ب نین، له بنهره تدا له نهوه ی ئیسماعیلی
کوری ئیبراهیم - سهلامی خویان لیبیت- باوانیان
دهگهریتهوه بو گهل و هوژی جورهم که هاتن له
تهنیشته بنهماله ی هاجر خاتون له مهکه نیشتهجی
بوون و ئیسماعیل- سهلامی خوی لیبیت - کچی لهو
گهل و هوژه خواست و لهگهل عهره ب تیکهل بوون
بویه بهمانه ناوتریت عهره بی رهسهن، بهلکو
!..همووین به عهره ب کراون
ماکوان: کهواته پیغهمبهریش ﷺ عهره ب نیه، بهلکو
به عهره ب کراوه ؟

نومهیر: بهلی، بهدنیایهوه عهره ب نین، چونکه
ئیبراهیم - سهلامی خوی لیبیت، دهلین خه لکی عیراق

!.. بووهو ، هه‌ندیکیش ده‌لین کورد بووه

ماکوان: کهواته ده‌بوو ئیمه‌ی کورد زۆر به‌ر‌گ‌ریمان
له‌ پی‌غه‌م‌به‌ر به‌کردایه‌ چونکه‌ به‌نه‌ر‌ه‌تیان ده‌گر‌یت‌ه‌وه‌ بو
.. کورد .. به‌راستی ئه‌مه‌ جی‌گای خو‌ش‌حالی منه

نومه‌یر : راسته ، به‌لام راستتر ئه‌وه‌یه‌ که ئی‌یرا‌هیم له
باب‌لیه‌کان بووه .. بۆیه‌ کاتی‌ک ده‌ری‌ده‌ک‌هن له‌ بابل
ده‌پار‌یت‌ه‌وه‌ ده‌لی‌ خوا‌ی په‌روه‌ر‌د‌گار له‌ ده‌ر‌گای خواوه
بو مالی‌ خوا ده‌چم، باب و‌اتا ده‌ر‌گا وه‌ ئیل یش و‌اتا
! . الله، یاخود خودا

ماکوان: کهواته به‌نه‌ر‌ه‌تی به‌نه‌مال‌ه‌ی پی‌غه‌م‌به‌ری خوا ﷺ
ده‌گر‌یت‌ه‌وه‌ سه‌ر ئی‌سماعیل و ئه‌وانیش عه‌ره‌ب نین به
عه‌ره‌ب کراون ؟

نومه‌یر: به‌لی راسته و نازناوی قوصه‌ی قور‌ه‌یش

بووه، هه‌ندیکی تر ده‌لین: نازناوی فه‌هری باپیری
قوره‌یش بووه ئه‌میش هه‌لیگر تۆتوه، کچی‌ک له
بنه‌ماله‌ی خوزاعه ده‌خوازیت، که ناوی حُبی بنت ابن
حبیشه بن سلول بن عمرو الخزاعیه و چه‌ند مندالیکی
لی ده‌بیت له‌وانه

عبدول مه‌ناف کوری قوصه‌ی، ناوی خو‌ی مو‌غیره‌یه
((المغیره)).

عبدول دار کوری قوصه‌ی، ناوی عبد الله
عبدول عزی کوری قوصه‌ی، به‌شیک له‌م باوانه
ده‌چیتوه سهر خاتو خه‌دیجه خیزانی یه‌که‌می
.. پی‌غهمبه‌ر ﷺ و زوبیری کوری عه‌وام
عبدول قوصه‌ی کوری قوصه‌ی، ناوی عبد . برة
کچی قوصه‌ی

خوشکیکیان هه‌یه له‌ دایکیکی تره‌ ناوی: ته‌خمیری
کچی قوصه‌ی
ئه‌مه پی‌کهاته‌ی قوره‌یشه، ئه‌م بنه‌ماله‌یه قوره‌یش پی‌کده
هینیت له‌ مه‌که‌دا

له‌دوای ئه‌وه‌ی باوکی خیزانی قوصه‌ی دهریت که
گه‌وره‌ی خوزاعیه و ۵۰۰ سال زیاتره فهرمانداری
شاری مه‌که ده‌که‌ن، ئیتر له‌ دوای مردنی
خه‌زوریه‌وه داوای ده‌سه‌لات و فهرمانه‌وای شاری
مه‌که ده‌کاته‌وه، خوزاعه‌ش نایده‌نه‌وه و سوپا له
!.. هه‌ردوو لا کو‌ده‌بیته‌وه بو‌ شهرکردن

له‌دوای مردنی هه‌بیشه ناسراو به‌ حوله‌ی، قوصه‌ی
داوای ده‌سه‌لات ده‌کاته‌وه، ده‌سه‌لاتی مه‌که بریتی
بوه له‌چهند شه‌ره‌ف و ده‌زگایه‌ک، ئه‌ویش گو‌رینی
په‌رده‌ی وه‌ شه‌ردن و وه‌رگرتنی کلیلی که‌عه و
چاو‌دی‌ری کردنی مالی خوا، ئاودان به‌ حاجی و
کو‌کردنه‌وه‌ی پاره‌ی زور بو‌ کاتی هاتنی حاجی و
ئاماده‌کردنی خواردن و گو‌شتی و شتر بو‌ حاجیه‌کان ..
ئهمانه هه‌مووی له‌ ناو عه‌ره‌بدا به‌ شه‌رف ناوزه‌د
ده‌کرا، ئه‌و گه‌ل و هۆزانه شه‌ریان ده‌کرد بو‌ ئه‌وه‌ی
!..بینه خاوه‌ن ئه‌و شه‌ره‌فه

ماکوان: شەرو جەنگی ئەوان لەسەر خزمەتکردن بوە
بەخەڵکی و حاجیەکان بە گشتی؟

نومەیر بەلێ، بەلێ .. لەناو عەرەبدا پێیوتر اوە
شەرف، گەل و ھۆزەکیان سەر بلند دەبون بە
گەورەتر تەماشایەکران .. شەری ھەدرولا خوزاعە
و قورەش تەنھا لەسەر شەرف بوو

شەڕ دەستی پێکرد . لە ھەردوو لا سوپا کۆبوویەو،
ئەوھێ لەبەرھێ قورەیش بوو ھاتتە ناو جەنگەکە،
خوزاعەش گەل و ھۆزیکی گەورە بوو .. دەستکرا
بلە دەستیکی جەنگی نیوانی دوو گەل و ھۆزی ناو
شاری مەککە قورەیش و خوزاعە، باسیکی گەرمی
کردبوو بۆم نومەیر، بەلام پرسیاریک ھات بە
!.. مێشکەدا، لەوکاتەدا نەموست بەسەرما تێپەریت
ماکوان: جەنابی نومەیر، پێش ئەوھێ باسەکەم بۆ

تەواو بکەیت، که عەرەب ئەوەندە حەزریان بەشەرف
و خزمەت بوو، ئیتر چۆن سالی خویان ناوناو
جاهیلی، لە راستیدا ئەوان شەریان لەسەر شتی جوان
.. کردو، خزمەت بوو بەخەلک بەگشتی

نومەیر: راستە، بەلام جاهیلیە .. مەروفا لەسەر
خزمەتکردن مەروفا تر بکوژیت، سالانی جاهیلی
هەموو بەمانای ئەوەنایەت که خاوەنی رەوشت
نەبوون، یاخود توانای ئیداریان نەبوو، بەلکو جاهیلی
عەرەب لە بیرو باوەریاندا بوو، عەرەب تارادەیهک
خاوەنی هەلوێست بوون که سالانی خویان ناوناو بە
جاهیلی، بەلام لە راستیدا خاوەنی رەوشتی زۆر جوان
بوون، بۆیە پیغمبەرش ﷺ که دیت دەفەر مویت:
(إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ) بۆ ئەو هاتووم که
رەوشتە جوانەکان تەواو بکەم، کهواتە ئەمە ئەو
. نیشان ئەدات که رەوشتی جوانایان هەبوو

ماکوان: راسته، دواى ئه‌وه‌ى که‌ده‌ست کرا به‌شهر کى
سه‌رکه‌وتو بوو ؟

نومه‌ير: به‌داخه‌وه که‌س سه‌رکه‌وتو نه‌بوو، به‌لکو
له‌هه‌ردوو لا خه‌لکانى‌کى زو‌ر کو‌ژران ئيتر وای
لي‌هاتبوو له‌ناو شارى مه‌که‌دا مال نه‌بوو کو‌رو باوک
و ته‌نانه‌ت ئافره‌تانيشيان نه‌کو‌ژري‌ت، خه‌ريک بوو
!.. هه‌موويان به‌ره‌و له‌ناو‌چوون ده‌چوون
تا ناچار هه‌موويان داوايان کرد که‌ سول‌ح و ئاشته‌واى
بکري‌ت و له‌سه‌ر ئه‌وه‌ دانيشتن و سول‌ح کرا که
که‌سي‌کى ئاقل بکه‌وي‌ته نيوانيان، که‌سي‌کيان هه‌ل‌ب‌ژارد
به‌ناوى عه‌مري کو‌رى عه‌وف، ياخود ناوى
يه‌عمورى کو‌رى عه‌وفه .. هه‌ردوو لا له‌سه‌ر ئه‌وه
کو‌ک بوون که‌ ئه‌و که‌سايه‌تیه بي‌تته دادوهر له
.. نيوانياندا

له‌دواى ئه‌وه‌ى چوونه لای عه‌مري کو‌رى عه‌وف،

قوصه‌ی کوری کیلاب ئاماژه‌ی به‌وه‌دا که خاکی
مه‌که‌که خاکی باو‌باییرانیه‌تی و ئهمان که‌عبه‌یان
دروست‌کردوه خوزاعه داگیر‌کەر بوون ئه‌گەر چی
ماوه‌ی ۵۰۰ ساله فهرمانداری شاری مه‌که‌که ده‌کهن،
مه‌که‌که له‌بنه‌ر ه‌ت‌دا ده‌گه‌ر یت‌ه‌وه سه‌ر ئیسماعیل و منیش
.. نه‌وه‌ی ئیسماعیل

عه‌مری کوری عه‌وف دادوهری کرد، به‌وه‌ی
که‌هموو شتێک ده‌گه‌ر یت‌ه‌وه بو بنه‌ماله‌ی قور‌ه‌یش و
خوزاعه هیچ مافی به‌ریوه بردن و هیچیان نیه،
هموو شه‌ره‌فی عه‌ره‌بی گه‌ر‌انده‌وه بو قور‌ه‌یش و له
پاراستن و له‌به‌ر‌کردنی په‌رده‌ی که‌عبه و ئاودان به
حاجیان و ناندان و همووی گه‌ر‌انده‌وه بو قوصه‌ی
. کوری کیلاب وه ئه‌ویش بووه خاوه‌نی مه‌که‌که

ماکوان: ئه‌ی ئهم هموو گهل و هوژه چیه له
ناوشاری مه‌که‌که‌دا له به‌نی ئومیه و به‌نی مه‌خزوم..

بهنی هاشم و .. هتد ؟

نومهیر: ههموو نهوهکانی قوصهین ئاوا زۆر بوون
..!

ماکوان: ئه‌ی بۆ کاره‌کانیان دابه‌ش کردوه ههر گهل و
هۆزه شتیکی له‌به‌ر ده‌ستدایه‌؟

نومهیر: له‌دوای ئه‌وه‌ی که ههموو ده‌سه‌لاتی مه‌که‌که
گه‌ڕایه‌وه بۆ قوصه‌ی خاوه‌نی چه‌ند کورێک بووه له
پیشوتره بۆم باسکردی، یه‌کیک له‌ کوره‌ گه‌وره‌کانی
عبدول دار کوری قوصه‌ی، ناوی عبد الله. زۆر
داماوبوو که‌سایه‌تییه‌کی لاوازی هه‌بوو، کورێه‌کانی
تری ههمووی ئازاو چه‌بوک و خاوه‌ن که‌سایه‌تی
به‌هێز بوون له‌ پیریدا له‌ پیش مردنی، ههموو
ده‌سه‌لاته‌که‌ی دایه‌ ده‌ست ئه‌م کوره‌ی و بۆ ئه‌وه‌ی له‌و
لاوازیه‌وه ده‌ریبکات و به‌هێز بێت، به‌لام له‌دوای

مردنی خۆی ریزیان له وهسیتهکهی گرت وه ههموو
هاوکاری عهبدولدار بوون، بهلام که ئهویش وهفاتی
کرد، براكانی دهسهلات و شهرفهکانیان دابهش کرد
له شاری مهکه و تا ئیستاش بهرداوهمه، که بنهمالهی
پیغمبهر ﷺ له کورانی عهبدولمهنافه و کوریکی
دهبیت ناوی دهنیت هیشام ئیتر ئهمانه ئاودان و ناندانی
.حاجیانیان دهکهوێته ئهستۆ

ماکوان: ئهی دارولندهوه چیه؟

نومهیر: دارولندهوه ههروهک ئهم نادیانهی ئیستا که
لێی دانیشتوین، یهکهه جار له سالی ٤٦٠ زاینی
قوصهی کوری کیلاب دروستی کرد و بو کۆبونهوه
گهل و هۆزهکان بو بهریوهبردنی کاروانی بازرگانی
و راویژو، تهنانهت بو ژن مارهکردنی خهلکی
دهچوونه ئهو مالهی که قوصهی دروستی کرد،
خاوهنی سههرهکی ئهو ماله قورهیش بوو، بهلام هۆزی

خوزاعه و غەنیش.. بەشداربون تێدا پیاوه گەوره و
پیرهکانیان لەوی کۆدەبوونەوه بریاریان ئەدا

ماکوان: وەك پەرلەمانی یۆنانیەکان یاخود زەمەنی
ئێمە ؟

نومەیر: بەلێ هیچ جیاوازیەکی نیه، هەر گەل و ھۆزە
بە گوێرە ی توانا و گەورە ی و دەسەلاتی خۆیان
.. نوێنەریان ھەبوو تێدا

ماکوان: ئەم دارولندوویە بیستومە دەلێن بە قاپی
عارەق کراوہ ؟

نومەیر: راستە ھەکیمی کۆری حیزام لە کۆرانی
عەبدولدار ی کۆری بە قاپی عارەق، کە شەویک
ھەردوو لایان دەیانخوار دەوہ لەو شەوہدا بە
سەرخۆشی لێکڕین و ھەموو عەقد و پەیمان

نامەيەکی پيئيىمزاکردن و وە بەشاهیدی خەلکی
!. قورەيش کړی به قايي عارهق

ماکوان: ئەي چۆن فرۆشراوه ؟

نومەير: فرۆشتنەكەي بەكەسيك فرۆشرا ناوی شيبەي
كوري عوسمان بوو لەتەنيشت مالهەكەي خويەوه بوو
ويستی گەورەي بكات، ئەويش فرۆشتی به
١٠٠ هەزار دينار لەسەردەمي معاويەدا ، معاويەش
گلەيي ليدهكات بۆ فرۆشتويەتي بەو پارەيه ئەويش
دەلييت، من به قايي عارهق كړيومە، ئيستا فرۆشتومه
به ١٠٠ هەزار دينار ئەوه پارەكەشيم كرد بەخير، تا
سەردەمي معاويە مابوو، لەبەر ئەوهي حوكمراني
مەكەكە لەمەدينەوه بوو ئيدارەي جاهيلي گۆرا بۆ
ئيسلام، ئيتر نه لەسەردەم خيلافەتي راشدين وە دواي
ئەويش ئەوهي ئومەييە هيچ ئەرزشيكي نەما بوو
ماويەك كرايه تەويلەي ئاژەل و دواي ئەوه تيكدرا

خرايه سهر مزگهوتي حهرهم و مزگهوتهكهی پئی
. گهوره كرا

ماكوان: ئهى راسته بهرده رهشهكه له ناو كهعبه‌دا
نه‌بووه له دارولنده‌وه‌دا بووه ؟

نومه‌ير: قسه‌يه‌كى واهيه ده‌لین له سندوقي‌كدا له
. دارولنده‌وه‌دا هه‌لگیراوه، به‌لام پیناچیت راست بیت

ئهى کاتمان دره‌نگ کرد نه‌گه‌رینه‌وه بو دهوره‌كه‌ی
خۆمان ؟

... ماکوان: فهرموو

له‌گه‌ل نومه‌ير هه‌لساین به‌ره‌و دهوره‌كه‌ برۆین
ماوه‌یه‌ك به ناو شاری مه‌كه‌كه‌دا ده‌سوراینه‌وه، له‌پیر
بوسه‌ینه، له دواوه پشته‌ی گرتم

ووتی: ماکوان ههروا به ئاسانی دهست بهردارم -
بوویت ؟

ماکوان: بوسهینه ئاخر، خو من نهمگواستیتهوه، تهنه
مارهکردنیک بوو، ئهویش باوکت دروی لهگهل کردم،
!.. دهنا من خاوهنی خیزانم دوو منداڵم ههیه

بوسهینه: جا با خاوهن دوو منداڵ و خیزان بیت، من
خیزانی تۆم و رامکردوه هاتووم بو لای تۆ وه
ناگهپرمهوه و نهزرم کردوه هه دهبیت خیزانی تۆ بم
!.

ماکوان: ئاخر ریگای من سهخته و دژواره، پیناچیت
بتوانیت لهگهل من ژیان بکهیت، لهم گفتوگۆدا بووم
لهگهل بوسهینهدا و باوکی گرتی و دهستی کرد
بهلیدانی و لهبهرچاوی خهڵکیدا و شمشیری لیدهرهینا
که بیکوژیت و نومهریش سهیری ئیمه دهکات و

.. بەدوای قسەى منەوہیە

منیش ئەوہم پى قوبول نەکرا، ئافرەتێک شوین من
بکەویت و لەبەر من خۆى بخاتە نارەحەتیەوہ منیش
ئەوہندە سپلەو بى وەفا بم ھەر وایگەریم بیکوژریت،
شمشیری خۆم دەرھێناو خستە سەر ملی فەزلى و
ووتە ئەگەر خوین بێت لە بوسەینە گەردنت ئەپەرینم
؟!

ھەر من شمشیرم دەرھێنا بەدوامدا چەند کەسیک لە
پیاوانى نۆمەیر شمشیریان دەرھێناو فەزلىان بردە
دواوہ وە منیش بوسەینەم دەرھێنا لەژێر شمیرەکەیدا و
خستە پشتى خۆمەوہ ھاوارم کرد ئەوہ خیزان و
!.. شەرەفى منە کەس بۆى نیە لى نزیک بێتەوہ

فەزلى ھاتە لام و ووتى شیربایەکەى بەدو بێبە ؟

ماکوان: من شیربای نادمه کەس و تەنها مارەى
.. ئەدەم

فەزلى : مارەىەكەى ٣ ئۆقىە ئالتونە ؟

ماکوان : من نازانم سى ئۆقىە ئالتون چەند دەکات ،
بەلام دەتوانم بە پارە بەدەمى ؟

نومەىر هات و چوارسەد درەهەمى دایە دەست فەزلى و
زۆر بە ئاسانى کچەکەى جیھیشت و دای بە من و
... ھەر وەك کال و شتومەك پىفرۆشتم

منیش بەرێزەوہ سواری ئەسپەکەى خۆم کرد وە
لەگەل نومەىردا بردمەوہ بۆ لای دەوارەکەى خۆمان
..هەجەنگ. لە دەرەوہى شارى مەککەدا

.. شهوی پەردە

بوسەینە گەراپەوێ بۆ لام لە دەستی فەزلی باوکی
ڕزگارمان کرد سواری ئەسپەکەیی خۆم کرد و
گەراپەوێ، دلخۆش بووم ئیتر خیزانی خۆمە. بە
یەکەوێ چوینەوێ بۆ دەواری نۆمەیر، ئەو شەو
نۆمەیر هەموو لایەکی ئاگادار کردەوێ کە ئەم شەو
ئاهەنگی گواستنەوێ ماکوێ.

چەند مەڕێک درێ بەزەویدا بۆ برژاندن، دەمەو
ئێوارەییەکی خۆش بوو هەموو ئەو ھاوڕێ و عەبدو
کۆیلانەیی لەویدا بوون گۆرانیان دەوت و سەما و
.. خۆشیان بوو

ڕم بازین و شمشیربازی و سواری سواری ئێسپ و
یاری سەولەجان و هەموو ئەمانە تابلۆییەکی ئەو
.. ئێوارە بوون

چوومە لای بوسەینە، دل ئەوایم کردو، ووتەم ئەو

هه‌موو پرێزو خۆشه‌ویستیه بۆ من و تۆیه، ته‌واو تۆ
..هاوسهری خۆشه‌ویستی منی

هه‌ستم کرد دڵ شکاو بوو، زۆر هه‌ستم به‌ ئازاره‌کانی
ده‌کرد، له‌و کۆمه‌لگایه‌ ئه‌وه‌ی پرێز نه‌بی‌ت بۆ ئافره‌ته‌،
له‌و کۆمه‌لگایه‌دا وا ته‌ماشای ئافره‌ت ده‌کرا، که‌ باره‌
به‌سهر دایک و باوکیه‌وه‌، ده‌بی‌ت بدری‌ت به‌ شوو بۆ
ئه‌وه‌ی نه‌جاتیان بی‌ت به‌ ده‌ستی‌ه‌وه‌، ته‌نانه‌ت ئه‌و
کچانه‌ی که‌ ده‌مانه‌وه‌ شویان نه‌ده‌کرد، یان بۆ کاری
قورس و شوانی و ته‌نانه‌ت زۆر جار ده‌فرۆشران به‌
هۆکاری ئه‌وه‌ی باوکه‌که‌ ده‌یگوت ئیتر ناتوانم چی‌ تر
. به‌خیوت بکه‌م، خۆیان ده‌یانکرد به‌کۆیله‌

ئافره‌تان دڵ شکاو بوون له‌و کۆمه‌لگایه‌، به‌تایبه‌ت
کچان .. به‌ ههر حال هه‌ستم به‌ هه‌موو ئازهره‌کانی
بوسه‌ینه‌ ده‌کرد، ههرچۆن بوو فرمیسکه‌کانم بۆ سهری
و پیم ووت ئه‌وه‌نده‌ی توانیم هاوسهری‌کی باش ده‌بم
بۆت، له‌ غیابی مندا زانیت دیار نه‌مام و زۆرم پێچوو

!.. ئەتوانیت دواى سالىك شو بکەیتەو

لەم قسانەدا بووم لەگەڵ بوسەینەدا چا و رەشى و
جوانى و دەم و چا و خەفەتاوى و تەماویەك، وورده
وورده خۆشەويستى دروست دەکرد لە دلمدا .. لەو
کاتەو تێگەيشتم كە خۆشەويستى بەرزترین پلەيه،
خوای پەر وەر دگار لە فیترەدا بەخشیوەیەتى بە ئیمە،
لە مەو دە و رەحمەتیش گەورەترە، خۆشەويستى
مەو دە و رەحمەت دروست دەکات .. دلم یەك پارچە
. خۆشەويستى بوو بۆ بوسەینە

نومەیر: لە پڕ بانگی کردم هاواری کرد بە
پێکەنینەو، وەرەو مەحبوبی دل بە جیبهیلەو، وەرە
لەگەڵ هاواری و خۆشەويستان سەما بکە بانگت
دەکەن، دیار بوو رێو رەسمى ئەو سەردەمە و بوو
هەموو بەدەوری زاوادا سەمایان دەکردو
.. شمشیرەکانیان باندەدا

دهستکرا به نان خواردن و قسه‌ی خوش، لهو
سهردهمه‌دا ههموو شهوان زوو دهخه‌وتن، منیش دل
خوش بووم شهوی زاوایه‌تیه .. دهواریکی بچوک له‌ناو
دهواره‌که‌ماندا ئاماده کراوه وهک ژوریک پر له که‌ژاوه
بۆ من و بوسه‌ینه، خۆم ئاماده کرد بۆ شهوه‌ی
.. زاوایه‌تی

له‌پر هاوار کرا له نومه‌یر و هاوار که‌ر ووتی: شهر
.. دهستی پیکردوه له شاری مه‌که‌که
منیش له‌ته‌نیشتی‌هوه دانیشتی‌بووم له‌گه‌ل عه‌بدو‌ل‌لا و
سه‌عدا قسه‌ی خوشمان ده‌کرد.. ئه‌وان هه‌لسان و
منیش ناچارم له‌گه‌لیاندا هه‌لسام شهوی په‌رده‌شه، به‌لام
بووه شهوی شهر له‌مه‌که‌که

ئه‌وان ترسیان هه‌بوو زۆریک له که‌ره‌سته‌و که‌ل و
په‌له‌کانی نومه‌یر دهستی به‌سه‌ردا بگه‌یریت، یاخود
به‌هۆکاری شهره‌که بسوتینریت، شهره‌که‌ش ههموو

هۆزەکانی قورەیش کۆبوو بونەو بۆ شەڕکردن لەگەڵ
عەبدولموتەئەلیب !

ناچار شوین نۆمەیرۆ سوارەکانی کەوتم و چوومە
لای بوسەییەنەو و وتم: پاش کەمێکتر دێینەو بۆ من
جوان نیە، نەرۆم ،چونکە ئەمانە بۆ من ئیش دەکەن و
هەموو سەر و تەگە خۆم خاوەنیم، خۆ بادانیەک بوو
لەبەرچاویدا و بۆ ئەوەش بوو کە ئەو پەیامە ی بدهم
کە هاوسەرەکەت دەولەمەندەو ئیتر تۆش دڵ خوش بە

چووین بەرەو مەککە خەڵکی شاری مەککە
کۆبوو بونەو لە نزیکێ کەعبە و کۆمەڵێک لە پیاوان
لەدەوری عەبدولموتەئەلیب بوون بە ڕمح و شمشیرەو
پاسەوان بوون کۆمەڵیکیش بەدەوریاندا دەرۆن بۆ
شەڕ خۆیان ئامادەکردبوو حارسی کۆریشی وەک شیر
پەلاماری ئەدان و نەیدەهێشت نزیك ببەو لەباوکی،
و بەباوکی و چەند کەسێک خەریکی هەڵکەندنی چالێک

!بوون

ههستيشم به لاوازی عهبدولموتتهليب دهکرد ،
هاواری دهکرد خوای که عبه ۱۰ کورم پييبهخشه،
یهکیکیان دهکهمه قوربانی . چهند جار هاواری کرد
خوای که عبه ۱۰ کورم پييبهخشه یهکیکیان دهکهمه
! قوربانی و سهری دهبرم له پیناوی تودا

له پر نومهر خوی کرده ناو شهرهکهو وویستی
خهلهکهکه له ههر دوو تهرهف هیمن بکاتهوه و لهو
ساتهدا ئاویک لهبن پیی ههموو لاکانهوه هاته دهرهوه و
ههموو خهلهکهکه سهرسام بوون و ووتیان
عهبدولموتتهليب راستی کرد؛ زمزمی دۆزیهوه
خهونهکهی راست دهرچوو، خوای که عبه راستی
لهگهل کرد، ئهوه ئاوی زمزم دۆزرایهوه، ههموو
پیاوانی قوریش چون بو لای و ههریهک له ئاوهکهی
دهخواردهوه وه ئهویش سوپاسی خوای دهکرد و

دهیگوت ئەوه من خاوهنی زمزم

نومهیر: ماکوان برۆ ئاوی زمزم بخۆ خۆت تیر ئاو
.. بکهو مهرکه نهو ههموو که له و په لکانت پربکه

.. ماکوان : باشه

عه بودو لموت ته لیب داوای کرد له ههموو پاسهوانه کان
به دهووری زهمزه دا کو ببنه وه ئیتر ئەو خاوه نیه تی ..
پیاوانی قور هیشیش دهیانگوت ئیمهش شه ریکین
له گهلت ده بیّت هاو به شدار بین لهو ئاوه دا، ئەویش
دهیگوت ئەو ئاوه من خاوه نیم و کس به شدار نابیّت و
. هاو بهشی کس ناکه م

خه لکی بلاوه ی لی کرد و شه ر کو تای هات و به وه
بلاوه یان کرد ووتیان با شه ر پروونه دا که سیك
دادوهریمان بکات، ئەوانیش ههموو له سه ر ئەوه

وئیکهوتن که کهسیکی _ کاهین ههلبژیرن و ئەو
داوهریان بکات، خەلکی شاری مەککە هەموو
دادوهری و مەحکەمەیهکی خۆیان دەبرده لای کهسیک
ناسراو بوو بەکاهینی بەنی سەعد لە شاری یەثریب،
. که دوایی ناوی دەگۆریت بە شاری مەدینه

دیاربوو لەو سەردەمەدا زۆر پروایان بە کاهینهکان
هەبوو، بۆیە بریاریاندا بۆ بەیانی بەرەو شاری مەدینه
.. بکەونه ڕی تا ئەو کاهینه نۆه‌ندگیریان بۆ بکات

نومەیر: بریاریدا که ئەم شەو هەموو بەدەوری
شتومەکو کالاکاندا بمینینه‌وه نەکو شەر پرووبداتەوه،
.منیش هەر خەیاڵم لای بوسەینهیه

ماکوان: چومە لای نومەیر و وەتم چی رویداوه ؟

نومەیر: عەبدولموتەلیب لەشاری یەثریب لەدایک

بووه، لهر استیدا خوئی ناوی شه‌یبه‌ی کوری هاشمی
کوری عه‌بدولمانفه لهدوای ئه‌وه‌ی که باوکی ده‌مریت
ئه‌میش له نزیك دئییه‌کی شاری مه‌دینه‌دا ژیان
به‌سه‌رده‌بات و دوای ئه‌وه مامی ناوی موته‌له‌یببه
ده‌چیت به شوینیدا بیهینته‌وه، چونکه لهدوای باوکی
ئه‌م ده‌بیته حاکمی شاری مه‌ککه و جیگری باوکی
ده‌بیته و له نزیك مه‌دینه پرس به‌دایکی ده‌کات، ده‌لیت
ده‌مه‌وئیت شه‌یبه به‌رمه‌وه بو مه‌ککه و بیته جینشینی
باوکی، ئه‌ویش ده‌لیت ئه‌گهر ئاره‌زومه‌ند بوو بیبه،
به‌لام ئه‌گهر نه‌یویست لای من ده‌منیته‌وه دایکی
ناتانده‌می بیبه‌ن بو مه‌ککه و اه‌ستی ده‌کرد که لای
..دایکی ده‌مینته‌وه دایکی به‌جیناهیلته
دایکی شیببه که دوایی ده‌ناسریت به عه‌بدولموته‌له‌یب،
خه‌لکی شاری مه‌دینه‌یه‌و له کچانی به‌نی نه‌جاره‌و له
هۆزی خه‌زره‌جیه، بۆیه ماله‌ خالوانی پیغه‌مبه‌ر خوا
خه‌لکی شاری مه‌دینه‌ن، دایکی عه‌بدولموته‌له‌یب ﷺ
ناوی سلمای کچی عه‌مره.. ئیتر شیببه، مامه‌ی

ههډه بژيريت و له گډل مامی دهکھو ټټه پړی بهر هو
مهککه وه کهډټه شاری مهککه، نازناوی
عبدالموته لیبی لیده نریت، خه لکی شاری مهککه
واده زانن بهنده یه کهو مامهی کریویه تی ناوی شه یبه ی
لیده بیتوه به بهنده کهی موته له یب دهناسریت
تا ئهم ساته وهخته ئهو قسه پړویشته وه لشاری مهککه دا
و وهک پاشا فسر مانر هوای دهکات، دارولنه دواش
ناتوانیت بریاری رته بکاته وه، بهلام زور کهم منداله
بو یه داوا دهکات خوای گه وره ده کوری بداتی
یه کیکیان دهکات به خیر نه گهر بووه خاوه نی ۱۰
!!کور

ماکوان: نهی چوڼ ئهو ناوی زمزمه ی دوز ییه وه ؟

نومهیر: چند شهو ټک له مهو بهر له سهر یهک خهونی
بینیوه و ناو نیشانی نه دهنی که ئهو جیگایه هه لکه نییت
ناوی زمزم نه دوز یته وه.

ماکوان: واتا بهخهون پيان ووتوه، خهونهکش راست
دهرچوه؟

نومهیر: بهلی، بهلی، راست دهرچوه، ناونیشانی
هه لکهندهکشیان پیووتوه و سی شهو لهسهر یهک
!.. خنکان له بی ئاویدا ههمان خهوی بینیه

ئهو شهوه ههموو له شاری مهککه خهوتین له لای
بهشیك لهو شتومهک و کهرهستانهی که نومهیر
هینابووی بو فروشتن له شامهوه و بو بهیانیهکهی
ووتم دهچمهوه بو لای بوسهینه، ئهم شهو ههر
چاوه ری من بووه، لهوه دا بووم بچم به نومهیر بلیم
.دهمهویت بچمهوه بو لای بوسهینه
به دوای نومهیر دا دهگهرام و ههوالیم دهپرسی بز انم له
کوئییه، کهچی ههر کهسم دهبینی ههوالی نومهیرم
دهپرسی، دهیانگوت نومهیر به شوینتا دهگهری

ھەوالى تۆ دەپرسىت، دۆزىمەۋە و ووتىم : لەخزمەتم
؟..

نومەير : قافلەى قورەيش كەوتونەتە پرى بەرەو شارى
يەثرىب ، ئامادەى شوينيان بىكەوين پىروين لەگەلىاندا
چونكە من بەدواياندا دەروم؟

ماكوان : خەرىك بوو بلىم ئاخىر بوسەينە چاۋەرپى
. منە، بەلام پروم نەبوو ، ووتىم بەلى ئامادەم

نومەير : خۆت ئامادە بىكەو كاروانەكە دەرچوون با
زوو فرىايان بىكەوين ئەوان گەشتونەتە ناۋچەكانى
.. حودەيبىيە

ماكوان : باشە ، زور حەزم بەگەرەنەۋە بوو بۆلاى
بوسەينە ، بەلام چارەم نەما و ناچار بەيەكىك لەو
كەسانەى لەگەلماندا بوون ، ھەۋالم ناردۈۋە بۆ

بوسهینه و و تم پی بلی کاریکمان بو هاتوته پیش
!.. پیدهچیت ۱۵ بو ۲۰ شهومان پیچیت

کهوتینه ریگا و بهر هو یه ثریب و له ریگادا که
گهیشتمه ئهو شاره بونی خوینی لیده هات شهریکی
خویناوی تییدا پروویدا بوو ، زور بهی خه لکی
ناوچه که چولیان کردبوو ، ههوالیان پرسى که ئهو
کاهینهی نیوه ند گیری دهکات و ناسراوه به کاهینهی
بهنی سه عد ، له کوئییهو هاتوون بو ئه وهی له نیوانی
.. قور هیش نیوه ندگیری بکات

ههوالیان دایه قور هیش و اتا قافلهی عه بدولموت ته لیب ،
که ئهو کاهینه به سه فەر چووه بو ناو خه ییهر و
.. لهوئییه له نیستادا

هه موو کهوتنه ری بهر هو خه ییهر نه وه ستان ، له تاو
سه رقالی خومان که هه موو ده یوو یست زووبگاته لای

كاهينهكهو بۆ ئهوهى دادوهر يهكهيان بۆ بكات ، كهس
بىرى نهبوو كه ئاوو نان بۆ قافلەكان دهسته بهر بكات
و كهوتنه ڤى بهرهو خهيبهر ، منيش خهيالم لاي
بوسهينه بوو بىرم نهبوو كه داواى ئاو بكهه له شارى
يهثريب .. بهههر حال له نيوهى ڤيگههه كهس ئاوى
پينهها ، ههموو خهريك بوو دهخنكاين و گهرومان
ووشك بوويهوه ، تهواو ناچار ههموو بىريارياندا كه
.. گۆر ههلبكههن بۆ يهكترو تا ئهوكاتهى دهمرن

زۆر بىزار بووم له خۆم ، ڤووم كرده نومهير و ووتم
بهو ئاسانيه خۆمان بدهين بهدهستهوه بۆ مردن؟

نومهير : بهزه دهخهنهوه ، ئهگهه عهبدولمهوتتهليب
..مرد ، با ئيمهش بمرين

ماكووان : ئهوان خهريكى ههلبكهندنى گۆرن ،
.. ههمووى بۆ مردن خۆى ئاماده كردوه

نومەیر: چاوەری بکە، پێناچیت کەس بمریت لێرەدا
شتێک ڕوو ئەدات هەموومان بە خوشی و شادی
دەگەر پێنەوه ، بۆ مەکەو ، عەبدول مەتتەلێبیش
.. زیاتر ناو ناوبانگ دەردەهات

ماکوان: چاوەریم ، بەلام ئەگەر مردم داوای زۆر
لێبووردن لە بوسەپێنە بکە

نومەیر: مردن زوووە بۆ من و تۆ .. هەر
.. بەزەدەخەنەوه

لەپر گویم لە هاوار و پێکەنین و سوپاس گوزاری بوو
بۆ خوای پەروەرەدگار .. هاواریان دەکرد سوپاس بۆ
..خوای کەعبە

ماکوان : ئەوه چی ڕوویداوه جەنابی نومەیر ؟

نومهیر: ئاو لهژێر سنگی ووشترهکهی
عەبدولموتتهڵیبهوه ههڵدهقوڵیت

ماکوان : بهراسته؟

.. نومهیر: برۆ ببینه بهچاوی خۆت

کهچووم ههموو مهرکانهو خوشمان تێر ئاومان
خواردوه ، لهو بیابانه ووشکهدا ئاوێکی سارد و
شیرین ههڵدهقوڵا و ههموو لاکان پێدهکهنین ، عەبدول
موتتهڵیب هاواری کرد له پیاوانی قورەیش و
قافلەکهی ، ئەتوانن پیم بلین ئەمه ئاوه کهڵێرهدا
ههڵقوڵاوه ئیمه ههموو بو مردن خۆمان
ئامادهکردبوو واتای چیه؟

قورەیش: ههموو ووتیان دهلالهت و واتای ئەوهیه که

تۆڭاوهنى زمزمى و ئىتر ئىمه هېچ نالين و تۆ زياتر
له جاران برا گهوره و سهروهرمان بهو ئىمه له ئاستى
!تۆداعهبدولموتتهليب بېدهنگين؟

گهر اینه وه بهر هو شاری مهککه ، لهر یگادا ، پرسیم له
نومهیر بوچی به که عبه ئهو ناوهی ههیه ؟

نومہیر : ووشہی کہ عہہ لہ زمانی عمرہ پیدا و اتا
چوار گۆشہو لہ (مکعب) وہ ہاتو وہ ، بہ لام ناوی تر
زۆرہ ، لہوانہ بیت و الحرام.. بیت اللہ .. ہتد

ماکوان : ئەي بۆ قورەيش له عەرەفات ناوەستن و
دەچنە سەر شاخەکانی موزدەلیفە دەوەستن بۆ حەج ؟

نومەیر : قورەیش خۆی بەدەولەمەند و خاوەن
سەر وەت وەك جولەكە خۆیان بە خەڵکیکی باشتەر
دەزانن لەخەڵکی بۆیە ئەوان لە کاتی حەجدا دەچینه

سەرکڤوی موزدهلیفهو ، خهڵکی فهقیریش ههموو
..لهسەر کڤوی عهرفات دهوهستن

ماکوان : ئهی چهج واتای چیه ، وا لهم سهردهمی
جاهیلیه خهڵکی دینه چهج و بروایان پێیهتی ؟

نومهیر: له زمانی عهربهیدا ووشهی چهج له پرووی
.. زمانهوانیهوه- واتا: گهوره

چهج له پرووی زاراوه- واتا : ئهو جیگا پیرۆزانهی
که حاجیان بۆی دهچن و وهك عهرفات و موزدهلیفه و
دهوری کهعبهو(طواف) سهفا ومهروه.. تاد

یهکهه مأل لهسهر زهویهدا که دروستکراوه مآلی
خوایه؛ ناوی کهعبیه- کهعبهش واتا چوارگۆشه ..
..ناوهکهی لهوه وهرگیراوه

شاری گریان – واتا مهککه .. له بنهرهتدا مهککه
ناوی بکهیه واتا جیگای گریان ، یان ئهو جیگایه
که زۆر خهڵك تییدا دهگری ناوی مهککه لهوه هاتوه،

به گویره ی قوناغه کان خه لکی کردویه تی به مه که،
..خوای گه وره له قور ئاندا به به که ناوی بردوه
إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى (
لِّلْعَالَمِينَ) ۹۶ ال عمران
به راستی یه کهم خانه و مال و مهنزل گایه که بو
خه لکی دانرا له سه زه وی (بو خوا په رستی) ئه وه یه
که له مه که دایه که هیدایه ت و پرینمویی به خشه بو
..هموو خه لکی جیهان.

..که عبه چون دامه زراوه و کی دروستی کردوه؟

بو یه کهم جار که خوای گه وره مروقی دروست کردوه
بو ئه وه ی ئه رک و فهرمانیشی بو دیاری بکات خوای
گه وره مالیکی بو خوی ده ستنیشان کرد بو ئه وه ی
بیته پرووگهی خه لکی و به ندایه تی تیدابکن،
له هه مانکاتدا هر له و مال هوه خوای گه وره ده ست
نیشانی ئه رکه کان ده کات و مافه کانیشیان دابین

..دهكات

ئەو كەسەى كە كەعبەى دروست كرد باوكى ھەموو
مروّقەكانە. ئادەمە - سەلامى خواى لىبىت - بەدواى
۴۰ سالى دروستكردنى ئەو مزگەوتە.. بونىادى
مزگەوتىكى تىرى دانا بەناوى مزگەوتى قودس، كە
ناسراوہ بە مزگەوتى ئەقصاب.. واتا مزگەوتىكى
..دوور.. پىغەمبەرى خوا ﷺ بۆى گىراوينەتەوہ

پاشان لەدواى پرووداوى لافاوەكەى نوح پىغەمبەر -
سەلامى خواى لىبىت - كەعبە دەروخىت لەسەر زەويدا
بوونى وەك مال نامىنىت، بەلام بناغەكەى وەك
...پاشماوہىەك دەمىنىتەوہ

ماكوان : بۆ دەبىت يەك پرووگە ھەبىت ھەموو پرووى
تەيكەين ؟

نومەير : پيش ئەوہى باسى ئەوہ بكەين كى دروستى

کردوه بۆ جاری دووهم دهمهویت فلسفه‌ی ئهم ماله
بزاین واتا: حکمت چیه له دروستکردنی یه‌که‌م
مالی خوا له‌سهر زه‌هیدا..؟
بۆ ئه‌وه دروستکراوه که یه‌که‌م پرووگه‌ی خه‌لکی بێت
و دینداران له‌سهر یه‌ک پرووگه‌ کۆبکریته‌وه رای
جیاواز له‌ رووی بیروباوه‌ر هه‌وه له‌ نیوانیاندا نه‌بیت و
گومانیشی تیدا نیه ئاماژه‌یه بۆ یه‌که‌تایه‌سی خوای
موت‌ه‌عال، له‌ هه‌مووی گرنه‌گی ئه‌وه‌یه که
مو‌عجیزه‌یه‌کی زۆر گرنه‌گی تیدا ده‌بینریت له‌ ئیستادا
.. که سی ئه‌ندازیاری سه‌ربازی ئه‌مریکی ئاشکرایان
کردوه له‌ کاتی هاتنیان بۆ جه‌نگی که‌نداو.. که بینیان
له‌ماوه‌ی چه‌ند خوله‌کی‌دا که ئیمه‌ی موسلمان پیده‌لین:
قامه‌ت- واتا خو ئاماده‌کردن بۆ هه‌ل‌سانه‌وه بۆ نوێژ..
له‌ ماوه‌یه‌کی که‌مه بۆ نوێژی فه‌رزێک دوو بۆ سی
ملیۆن خه‌لک له‌ کاتی مه‌راسیمی چه‌جا ریز ده‌بن..
هه‌مووی ناگاته دوو ده‌قیقه، ئه‌و ئه‌فسه‌رانه ئه‌وه‌یان
ده‌رخست ئه‌گه‌ر له‌ پرووی سه‌ربازی هه‌وه ئهم کاره

ئەنجامبەدەين .. ئەوا چەندىن ھەفتەو مانگمان پېويستە
بۆر يېكخستنى ئەو خەلکە لەو جیگایەدا بەوشیویەى کە
ریزیان بەستوہ بەشیوہى ئیدارەيەکی بەھیز کە
پیکھاتبیت لە ۵۰ ھەزار کەس بۆ ریکخستنى ۳ ملیۆن
لەو جیگایەدا، بەلام لە کەعبەدا لەماوہى چەند
خولەکیک دا ئەو خەلکە بى چاودیړیک ھەمووی خیرا
ریز دەبن.

ماکوان : راستە جوانە ، ئەى کى بیناکردنەوہى
کەعبەى بۆ جارى دووہم کردوہ؟

نومەير: لەدواى ئەوہى باوکى مروڤايەتى بناغەى ئەو
مالەى دامەزراند بە فەرمانى خواى گەورە لەسەر
زەوى، چونکە ھەمان مال وەك پرووگەى فریشتەکان
لە ئاسماندا ھەيە.. بە ناوى مالى ئاوەدان (بيت
المعمور).. بۆ ئاوادان کردنەوہى و بیناکردنەوہى ئەو
مالە بۆ جارى دووہم کەسێکى دیکە ..ناسراو بەباوکى

پڻ ٻيو اهيم لنگهائين ايسمائيلى ڪوري -
سهلامي خوي گهوريان ليبيٽ- دروستي ڪري دهو

ماکوان : ئەو چىرۆكەم بە كورتى بۆ باس دەكەيت؟

ئىبراھىم – سەلامى خوالىيىت- ماندووترىن پىغەمبەرە
نارەھەتى زۆرى بەسەردا ھاتووە ، دوو وویستگە لە
ژیانی دەگىر مەوہ بو ئەوہى بز انن چەندە ناھەموارى
بەسەردا ھاتووە، لەگەڵ ئەو ھەموو ناھەموارىيەدا ئەم
پىغەمبەرە خوشەويستەمان پرازیى بوونى خۆى
ھەمیشە نیشانداوہ، لەدوايدا خواى گەورە بۆيکردوہ بە
..باشتر

ووڻستگهه يه كهه : خواي گهوره فهرمان ئهدات به
ئيراهيم كه منداڻ و ژني دووهمي ببات بو جيگايه
كه كهسي لي نيه، خوار دني لي نيه، ئاويشي لي نيه..
ئهمه له كاتيكدايه كه خيزاني يه كهه سارا خاتون

ئافره تىكى نەزۆك بوو ، خوای گەورە بە خیزانى
دوو ەمى ھاجەرە خاتوون كورپىكى پیدە بە خشیّت بە
ناوى ئیسماعل لەو خوشیو شادیەدا .. ئەم پەيامە لە
لایەن خوای گەورە دیتە خوار ەو ە بۆ ئیبراھیم ،
ھەموو لاكان رازین بە ڤەرمانەكەو دەست بە جى
پىادەى دەكەن و لە ناوچەى ڤەلەستینەو ە دەكەونە رى
بۆ بیابانى عەرەبستان و ناوچەكانى مەككە ، خوای
گەورە ڤەرماندەكات بە ئیبراھیم بە جىيان بیلایت و
بگەریتەو ە بۆ لای سارا خاتوون لە ڤەلەستین .. ئەمە
لەر استیدا مەگەر تەنها ئیمانى ئیبراھیم پیغەمبەر
!!.. بتوانیت ئەو کارە ئەنجامدات

ھۆکار و حیکمەت چیه؟.. ئیبراھیم -سەلامى خوای
لاییت- ئەم کارەى ئەنجامداو خوای گەورە بۆ داواى
لێکرد؟

سەرەتا بۆ ئەو ەى ئیبراھیم و ئەوانەى كە

شوینکەوتوی ئیبراهیم ، ئەوە بزانی که خوای
گەورە فەرمانیکی کرد.. بەدنیایەوێ لە بەر چاکە
مروقهکانەو خزمەتە بە مروقایەتی مەرج نیە راستەو
خۆ بزانی ، بەلام لە دوایدا بۆت دەردەکەوێت،
ئەمەش موعجیزەیه هەموو فەرمانیکی خوای گەورە
باشترینە بۆ مروف، لە هەموو گەرنگرتر ئەوێهە که
فەرمانی خوای گەورە بەندایەتییه ، لیکۆلینەوێ لێ و
بەدوای حیکمەت گەران و پرسیارو وەلامدا
نەگەرێت، بەلکو- بە یەقین و دنیای بیت لە خوای
خۆت و هەرچی فەرموو بێ دوو دلی پیادهی بکەیت..
ئەمەش پێناسەیه بەندایە بۆ خوای پەر وەردگار

ئێبراهیم-سەلامی خوای لیبیت- ئەو ژن و مندالە
جیهیشت لەو جیگایەدا بێ کەس میژوونوسان دەلێن:
.. خواردن و ئاو تەنها بەشی چەند رۆژیکیان پێ بوو
دوای ئەوێ که خواردن و ئاویان نەما.. دایکی لە تاو
گریانی ئیسماعیل چەند جارێک لەسەر تەپی سەفا و

رایده کرد بۆ تهپی مهر وه، ۷ جار ئەم کاره‌ی ئەنجامدا
به هیوای ئەوه‌ی کەسیک ببینییت، به‌لام بی هوده
گه‌رایه‌وه لای مندا له‌که‌ی و بینی له ژیر قاچه‌کانی
ئیسماعیلی کوریه‌وه ئاوێک ده‌نگی قولپه‌ی به‌نهر می
ته‌پی ده‌کات و هه‌لده‌قولییت، له خوشیدا هاواری کرد،
زهم زهم .. واتا کۆیکهر هوه کۆیکهر هوه له‌گه‌ل خۆیدا
قسه‌ی ده‌کرد له خوشیاندا ههر ده‌یگوت کۆیکهر هوه
ئاوه‌که کۆکهر هوه واتا ده‌یفهر موو زهمی زهمی .. ئیتر
لهو ده‌مه‌وه ئەو ئاوه لهو جیگایه‌دا هه‌لده‌قولییت و به
ملیۆنه‌ها خه‌لکی لییده‌خواته‌وه ناسراوه به ئاوی زهم
زهم.. له وکاته‌وه ئاوه‌دانی ده‌ستی پیکردۆته‌وه لهو
جیگایه‌وه پاش ماوه‌یه‌ک ئیبراهیم-سه‌لامی خوا
لیبییت- ده‌گه‌ر یته‌وه لایان و ئیتر بینای که‌عه‌به ده‌که‌ن
له گه‌ل ئیسماعیلی کوری و بانگه‌وازی چه‌ج لهو
.. سه‌رده‌مه‌وه ده‌ست پیده‌کات لهو ناوچه‌یه‌وه

ماکوان : ئەه‌ی حیکمه‌تی سه‌فاو مهر وه چیه بۆ ئیمه‌؟

حیکمهتی ئهوهیه که ههر کس له ئهنجامی کارکردن
خوای گهوره نائومییدی ناکات، هاجهره خاتوون
جاری یهکهه که له تهپی سهفاو پرایکرد بو تهپی
مهروه کەسی نهدی ٧ جار ئهو کارهی کرد، بهلام له
دوای کارکردنی و ههولدانی خوای گهوره نائومییدی
نهکردو دیاری پیبهخشی ئهویش ئاوی زم زم بوو.

..موعیزه و گرنگی ئاوی زم زم
موعیزه ی ئاوی زم زم لهوه دایه که پیکهاته که ی لهو
ناوچهیه دا شازه له پرووی تامهوه هیچ ئاویکی دیکه
تامی ئهو ئاوه نادات تهنا نهت ئهگهر بیریک
ههلبکه نه ریت پیکهاته ی تامه که ی جیاوازه، له هه مووی
گرنگتر زیاتر له ناو لاشه ی مرو قدا ده مینیته وه
مرو قیش له برسیتی تیر ده کات به خوار د نه وه ی ئه و
ئاوه..، له کو تایشدا ئاویکی موباره که ههر کس
بیخواته وه بو ههر مه به ستیک به راستگو ی ده لێن

خوای گهوره پئیده بخشیت، نمونهی ئیمامی شافعی
دههیننهوه که دهلین دایکی ئاوی زم زمی داوه ته محمد
کوری ئیدریس که ناسراوه به شافعی به نیازی ئهوهی
..بییته زانافه لسهفه ی چه ج چیه؟

سهرهتا که دهلین فلهسهفه ی چه ج چیه ؛ واتا گهرانه
به دواي ئهوه نهی و حیکمهتانهی که لهناو ئهم
.. پرۆسه یه دا هیه .. یه کیکه له پینج پایه کهی ئیسلام
واتا ههر کهسیک که دیته ناو ئیسلامهوه ئهم پینج پایه
دهبیته له خویدا پیاده بکاتو له سهر ئهم پایانه بیناو
بونیا دی ئیسلامهتی خو ی بکات، ههر یه که له پایانه
خوارو لار و نوقصان بیته ئهوا ئهوه بونیادو بینایه
دهروختیت

ماکوان: جهنابی نومهر باسی زم زم و چه ج و سهفاو
مهروات بو کدرین له گهل که عبهش ئه ی عرفات
چییهو له چییهوه هاتوه ..؟

نومهر عرهفات گردیكه له نزيك شارى مهككه، به
.. دهوريدا شاخى سهختى رووتله و پر بهردو خو له
ناوى ئهم جيگايه لهوه سهرچاوهى گرتوه له دواى
جيابوونهى باوكه ئادهم و دايكه حهوا لهيهكتر لهم
جيگايه دا يهكترىان بينيوتهوه كه ناوى عرهفات،
ناوهكهى له تعاروفهوه سهرچاوهى گروه واتا:
بهيهكگهيشتن و ناسينهوه.. ههوره ها لهم جيگايه دا
هموو حاجيان دهبيت كو بينهوه ههستىكى ناسينو
يهكتر خوشويستن له ناو گهلانى جيهاندا دهبينريت و
دروست دهبيت، لهمهپهر بو ئهوپهرى دوونيا لهو
جيگايه دا هموو ئهو خهلكه تعاروف دهكهنو پارانوه
نيازهكانى خويان به خواى پهروهردگاريان دهلين.. تا
ئيواره كه خوڤر دهنيشيت هموو خهلكى له ويدا
دهمينهوه دوايى بهروهه موزدهليفه دهكهونه رى، ئهو
ئيواره ئيتر ئهوهى چووته حهج دهبيته حاجى
ماكوان : ئهى موزدهليفه چيه له چيهوه سهرچاوهى
..گرتوه؟

نومهر : موز دهلیفه ناوچهیه کی دیکهیه له نزیك
شاری مهككهو نزیكهی ٦ كم .. دووره له عرفاتهوه
لهم سهردهمی جاهیلیه دهولههمندهکانی قوریش بو
حهج کردن له سهر موز دهلیفه دهوستان ولهویدا
کوډه‌بوونهوه، خه‌لکی هه‌ژارانی تر و میوانانی مالی
خوا ههموو له‌عهره‌فات کوډه‌بوونهوه تا پیغه‌مبهری
خوا ﷺ دیت و بی جیاوازی ره‌گه‌زو چینایه‌تی
ههمووی له عرفاتدا کو‌کردوه پاشان شه‌ویکی دانا که
لهو جی‌گایه‌دا ببیمنه‌وه که ناوی موز دهلیفه‌یه .. ده‌بی‌ت
لهویدا بخه‌ون نو‌یژی به‌یانی به‌که‌نو بکه‌ونه ری
به‌ره‌وه شه‌یتان ره‌جم کردن .. ناوی موز دهلیفه له
کو‌کراوه‌ی خه‌لکی مردووه هاتوه، ئه‌و شه‌وه‌ی که
گهر به‌چاو‌یکی سهرنجه‌وه ته‌ماشای ئه‌و خه‌لکه
بکه‌یت ههمووی بلاو بوونه‌ته‌وه ماندوون و به
ئیحرامه‌وه خه‌وتوون ، وا ده‌بینیت ههمووی مردوه
لهم جی‌گایه‌دا کو‌کراونه‌ته‌وه ...!! یاخود ده‌لین
کو‌بوونه‌وه‌ی ئاده‌مو حه‌وا بووه لهو جی‌گایه‌وه

خانه وادهیان پیکهیناوه تهوه، خوای گهوره باسی ئهو
 جیگاییه کردهوه له قورئاندا به (المشعر الحرام) که
 زانیان دهلین مهبهست پیی ههموو موزدهلیفهیه نهک
 مزگهوته که لهویدا مزگهوتیکی لیه مروّف بجیته
 ناوی دوورکعات نوژی سوننهت بکات، یاخود
 ئهگەر فریابکهویت نوژی عیشاو مهغریب به
 "جهمعو تهئخیر" لهویدا بکهیت.. ئهو شهوه ههموو
 حاجیان لهویدا دهمیننهوه تا نوژی بهیانی و بو بهیانی
 دهکونه ری بهروه شهیتان رهجم کردن و لهویدا ۶۳
 یان ۸۴ بهرد بچوک له نیوانی پاقلهو نوکدا
 ههلهگرنهوه بو رهجمکردنی شهیتان، رهجمکردنی
 سی شهیتانه وهک کورد وایپیدهلیت، بهلام له بنهرهتدا
 ناوی (الجمار الثلاث).. تا دوو روژ یان سی روژ
 ئهوکاره ئهنجامی ئهدهیت و روژانه دهگریتهوه بو بو
 ئهو جیگاییه که لیینشتهجی بوویت بهناوی مینا
 ماکوان: ئهی رهجمکردنی شهیتان چیهو له چیهوه
 ..سهراوهی گرتوه؟

نومهیر : ئەم جیگاییه له شوینکدایه که پێدهوتریت
 عهقبه، واتا ئەو جیگاییه که پێغمبەری خوا ﷺ
 لهگهڵ ئەنصاردا لهویدا کۆبووییهوه شهیتان ئەمهی
 زۆر پیناخۆش بوو هیچ کەس له قورەیش ئاگیان لەم
 کۆبونەوهیه نهبوو ، که شهیتان بهمهی زانی لهسەر
 تهپۆلکهیهکهوه هاواری کرد ، فریای محمد بکهون
 ..ئەگەر نا قورەیش لهناوتان دهبات! ، ههلهبەت له
 ریواتهکاندا هاتوو به ناوی "موزمیم" پێغمبەری ﷺ
 ناوزهدکردوه ئیتر پێغمبەر لهویدا بهرد بارانی کرد و
 بۆ ئەوهی ئەو کۆبونوهیه ئاشکرا نهکاتو شهیتان
 رایکرد.

رایویهتی میژوو ترمان ههیهلهسەر ئەو باسه ئەویش
 دهلێن: ئەوکاتیه که شهیتان وویستویهتی ئیبراهیم و
 ئیسماعیلی له فهرمانی خواي پەشیمان بکاتهوه،
 ئیبراهیم- سهلامی خواي لیبت- لهو جیگایه‌دا
 ..بهردبارانی کردوه

ریوایه‌تییکی میژووی دیکه‌مان هه‌یه ده‌لێت: شه‌یتان
زۆری پیناخۆشه که خانەواده دروست ده‌بی‌ت هه‌میشه
شه‌یتان هه‌زی به هه‌له‌وه‌شاندنی خیزانه، بۆیه که
ئاده‌م و حه‌وا به‌یه‌ک گه‌یشته‌وه، وویستی دیسانه‌وه
وه‌سه‌ه‌یان بۆ دروست بکاتو ئاده‌م شه‌یتانی دایه
به‌ر به‌رد.

بۆیه حاجیانیش ده‌روڤن به‌ردبارانی شه‌یتان ده‌کن و،
په‌یمان نوی ده‌که‌نه‌وه که نیوانیان له‌گه‌ل شه‌یتان تێک
چوه.. خۆیان ساغ کردۆته‌وه بۆ په‌روه‌ردگاریان، جا
شه‌یتان جووری زۆره له ئیستادا، واتا نه‌فی هه‌موو
شه‌یتانه‌کان ده‌که‌یت له پیناوی په‌روه‌ردگارا، ئیتر
دوای ره‌جمکردنی شه‌یتان ده‌گریته‌وه بۆ پشووی
خۆت له مینا.

ماکوان : ئه‌ی مینا چییه‌و له کوێوه سه‌رچاوه‌ی
..گرتوه؟

نومه‌یر: مینا واتاو مه‌دولاتی زۆری هه‌یه، چونکه
ده‌کرێت ناو بی‌ت یان کردار بی‌ت یان ئاوه‌ل ناو بی‌ت،

يان ئاۋەل فرمانىيىت.. ۋەھەر ۋەھا ، بەلام لەبنەرەتدا
واتاي ئاۋات پى خواستە، ئەم جىگايە لادىيەكى
بچوك بوۋە لەنزىك شارى مەكە، كە لە ئىستادا بوۋنى
نەماۋە ھەموۋى جىگا چادىر ئەو كۆمپانىيە
كەخەلكى دەبەن بۆ ھەج و جىگايى پشوو ھەوانەۋى
ھاجىيە سى رۆژ ياخود چوار رۆژ لەو جىگايەدا
دەمىنەۋە ، دەپۇن بۆ شەيتان رەجەم كەردن رۆژانە، لەم
جىگايەدا مەۋق دەبىت دىل خۇشەيت و تەنەت
نويژى سونەتەش ناكەيت ، نويژەكان بە قەسرو جەمە
دەكەيت، جىگايى يارى و گالەتەۋ گەپ و قەسە
خۇش و ھەوانەۋىيە ھاۋەلان و پىغەمبەرى خوا ﷺ
لەم جىگايەدا قەسە خۇش و يارو بە خۇشى
..ئەورۆژانەيان بىر دۆتە سەر

لەدوايدا كە ئەو سى رۆژە تەۋاۋ دەبىت ياخود ھەيە
دوو رۆژ دەمىنەتەۋە، چۈنكە رۆژى سىيەم سۈنەتە،
بەلام دوو رۆژەكە دىكە فەرزە كە لەو جىگايەدا
بەمىنەتەۋە، دواى ئەۋە دەگرىنەۋە بۆ شارى مەكە

تهوافی "إفاضة" دهکریٓت و ئیتر هیچ فهرزیک له
ئهرکان و پیداو یستیهکانی چهج نامنیٓت و حاجیان
حاجیان کردوه، خوای گهورهش بیکاتهوه بهنسییمان و
موسلمانان به گشتی

..ماکوان: حیکمهت و فلهسهفه‌ی چهج چیه؟
سهره‌تا که دهلیم فلهسهفه‌ی چهج چیه ؛ واتا گهرانه به
دوای ئهو نهیٓنی و حیکمه‌تانه‌ی که له‌ناو ئهم
پرۆسه‌یه‌دا هه‌یه.. یه‌کی‌که له پینج پایه‌که‌ی
ئیسلامه. واتا ههر کهسیک که دیته ناو ئیسلامه‌وه ئهم
پینج پایه ده‌بیٓت له خۆیدا پیاده‌بکاتو له‌سهر ئهم پایانه
بیناو بونیادی ئیسلامه‌تی خۆی بکات، ههر یه‌ک له‌م
پایانه خوار و لار و نوقسان بیٓت ئه‌وا ئهو بونیادو
بینایه ده‌روخیٓت..؟ وایه

نومه‌یر : ئه‌گهر نوٓیژ کردن فهرز بیٓت روژوو فهرز
بیٓت، به ههمان شیوه چهجیش فهرزه واتا پیویسته
ده‌بیٓت مروٓف له کاتی توانایو هه‌لکه‌وتنی و سه‌فه‌ر بو
کردنی ده‌بیٓت بروات.. کهواته پایهو ئهرکانی ئیسلامه

و قسهی تیدانیه کردنی خوای پهروهر دگار

دهفر مویت

ال عمران ۹۷ وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا

واتا: خوا واجبی کرد بهسهر خه لکی سهر دانی نهو
. ماله بکهن [بیت الله الحرام] نهو هی له توانایا بیت
پیغهمبهر ﷺ دهفر مویت: (بنی الإسلام علی خمس :
شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله وإقام
الصلاة وإيتاء الزكاة وصوم رمضان وحج البيت من
استطاع إليه سبيلاً) متفق عليه

واتا : ئیسلام لهسهر پینج بنهما بنیات نراوا یه کهم:
گهواهی (شهادهت) الا إله إلا الله وأن محمدا رسول الله
_ گهواهی نهدهم که خوا تاکو تنها یه و محمد پیغهمبهر
و رهوانه کراوی خوا یه _ دووهم: نویت سئیه: زه کاتدان
_ پاک کردنهوی مال _ چوارهم: رۆژ و گرتن پینجهم:
(. سهر دانی مالی خوا نهو هی له توانای دابیت
بویه به ئایه تو فرموده بوم هیئایته وه دهمهویت به

راشکاو انه بلّیم هر کس لهخوییهوه له سهر پاییهکی
ئهم ئیسلامه قسه بکاتو زیادو کهمی بکات ئهوه
بهدلنییایهوه کافر هو له باز نهی ئیسلامهتی دهچیته
!..دهر هو

ماکوان : کهواته - لیره دا پئویسته ، بلّین ئهوه کهسانه
که دهلّین له سهردهمی ئیمه دا : ئهوه پار هیه کو ده کریتهوه
بدریت به ههژار و بیدهرتان و یاخود بو
هاوسهرگیری گهنجهکان به کار بیت، که ووتهیهکی
زور بئیمعناییه، به بهلگهیی ئهوه بئیمعناییه، که ئهوه
هموو داوین پیسه روژانه سهفر دهکن بو وولاتانی
تری دونیا بو سهرسهریهتی و داوین پیسی و
مهر و بخوار دن که دهجار ئهوهندهی ئهوه کهسهی که
حهج دهکات لهماوهیهکی کهمدا سهر فی دهکات و کس
جورئتهتی نیه به ئهوه کهسانه بلّین ئهوه پار هیه بو نادهن
به ههژار و هاوسهرگیری لاوهکان؟
یان ئهوه هموو کو مپانیایی مهر و ب و مهی -
خوار دنهوهیه چ سودیکی ههیه ئهوه بو پار هکی

نادریت به ههژارو بیدهرتانو لاوهکان، یاخود ئەو
هه‌موو پراگه‌یاننده بێمعنایانه‌ی حیزبه‌کان که له
سه‌روه‌تو سامانی خه‌لکی سه‌رف ده‌کریت بۆ خزمه‌تی
حیزب.. هتد؟؟

ئەو هه‌موو سه‌روه‌تو سامانه‌ی که له‌لای -
مشه‌خۆره‌کان کو‌بو‌ته‌وه یاخود لای به‌رپرسه‌کانه که
شه‌وانه له‌سه‌ر سنگی ئافره‌ت به‌قوماڕ ئه‌یدۆرینن و
به‌داوین پیسی خۆیان به‌کاری دینن بۆ که‌س باسی
ناکاتو جورئه‌تی نیه‌ بۆ بیده‌ن به‌ هه‌ژارو بیده‌رتانو
لاوه‌کان؟؟

زۆری تر بێجگه‌ ئەو هه‌موو رو‌تینیاتیانه‌ی تر که
رو‌ژانه ده‌کریت له‌ دامو ده‌زگاو ته‌نانه‌ت ما‌لو
خه‌زانه‌کاندا بۆ ئەوانه‌ قسه‌ و کو‌مێنتان نیه‌..؟ ته‌نها بۆ
ئهو که‌سانه‌ی که‌ده‌چنه‌ چه‌ج ده‌بیت ده‌متان خوار
بکه‌نه‌وه، ئابووری وولات تیکده‌چیت، به‌راستی
پیوانه‌تان دوو مه‌نه‌... وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ * الَّذِينَ إِذَا
اِكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ * وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَّزَنُوهُمْ

يُخْسِرُونَ..؟

لیره‌دا نمونه‌ی تر زۆره باسی بکه‌م .. نامهویت
سهرت بهشتی لاوه‌کییه‌وه ئازار بده‌م ، دیمه‌ سهر
..باسی ئه‌وه‌ی که سودی چه‌ج چیه‌؟

سودی چه‌ج چیه‌ بو مروق‌ی موسلمان..؟

نومه‌یر :چه‌ج راهینان و مه‌شقیکه‌ بو خو ئاماده‌کردن
بو قیامه‌وت و مردن!.. ئه‌وه‌ی له‌ قیامه‌تو مردن
روونه‌دات تو به‌ راستی و چاوی خو‌ت ده‌یبین له
..چه‌جدا

چۆن..؟

سهره‌تا مروق‌ مه‌شقیکی مه‌یدانی ده‌کات بو مردن ..
که‌ده‌چیت بو چه‌ج وه‌ک ئه‌وه‌ وایه‌ نه‌گهریته‌وه‌، وه‌سیت
ده‌کات، باسی پارهو سه‌روه‌تو سامانی ده‌کات بو
خیزانو که‌سه‌ نزیکه‌نای وه‌ک ئه‌وه‌ی ئیتر
!..ناگهریته‌وه‌

پاشان ده‌روات گهردنی خو‌ی به‌ خه‌لکی ئازاد ده‌کاتو
ئه‌وه‌ی مافیکی لایبیت هه‌ول ئه‌دات بیداته‌وه‌..! ئایا

ئەمە ھەولايك نيه بۇ گۆرانكارى و چاك سازى تاك كه
دەولەتان و وولاتى ئىستايى جيهان بە مليون دولار بۇ
ئەو چاك سازييه دلو دەرونە بەكار دىنن كه ناوئراوہ
بە .. (بىردۆزو مۆدىلىكى رەفتارى مرقۇف و
پەيوەندىيەتى لەسەر بنەماي تىگەشتى زمانەوانى) بە
(N.L.P) كورتكر اوھىي

پاشان راستەخو مەشقى مردن دەكات و كفن دەكاتە
بەرى كه ئىحرامە، ھىچ بەرنامەو رىيازو بىردۆزىك
نبيە .. مەشقى كارىك بكات كه مرقۇقەكان حەتمەن
دەيچىژن ئەويش مردنە .. تەنھا ئىسلام نەبىت، ئىسلام
دەيەوئىت مەشق بە خەلكى بكاتو راھىنانيان پىبكات
.. بۇ ئەو پرۆسەيى كه حەقە

دوايى ئەوہ كه مرقۇف خوى ئامادەكردو كفى كرده
بەر .. بە سرودىكى زور سەرسورمان دەست پىدەكاتو
.. ھاوار دەكەن

لبيك اللهم لبيك لبيك لا شريك لك لبيك ، إن الحمد
والنعمه لك والملك ، لا شريك لك

واتا خوای من روووه زاتی پیروژت هاتم ، هاتم که
دلنیايم لهوهی هیچ هاوبهشیکت نییه، نه له دهسهلات و
له پهرهستندا، بهراستی سوپاس نیعمهت و دهسهلات
ههر بو زاتی پیروژی توویه، دووباره دهکهمهوه که
.. هیچ هاوبهشو شهریکت نیه

دوایی ئهوهی که دهچپته کهعبه و مالی خوای گهوره
دهبینیت، هست بهسامیکی زور سهرسام دهکهیت، و
هست دهکهی بهئیمانته رووه خوای گهوره وهستاوی
له مالهکهیدا ،، که شانی لای راستت روت دهکهیت
هست دهکهیت ئهوکاتهیه که فریشتهکان کفنهکه
لهسهر روت لادهبن و لیپرسینهوهی ناو گورت
لهگهل دهکن .. بهردهوام لهم کفش و باردوخی ناو
مردنهدا دهژیت و لهگهل ئهوهشدا هست به ئارامی
دل و دهرونن دهکهیت

پاشان قوناغی دووهم بهروه قوناغی مهشق پیکردنی
ناو قیامهتو روژی وهستانه له گورهپانی مهحشردا..
ئهوهیش ئاوکاته دهست پیدهکات که بهروژانی پیش

ته شریق ناسراوه و اتا پېش عره فہ.. دیسانه وه ئی حرام
ده به ستیته وه ، رووه عرفات ده که ویتہ ری هه ست
به وه ده که یت که قیامته نه روژہ له بهر نه و گهر ما
رووه خوای موته عال راو ه ستاویت داوا ده که یت که
خوای گهره لیٹ خوش بیٹ، نه و خه لکه بهر مو
موز ده لیفه ده که ونه ری به چاوی خوت قیامت ده بینی
له سهر نه و شاخو بهر دو خولی روتله هه مو و خه لکی
که وتون و ماندوون هیلاک و بی سهر وت و سامان و
بی هیچ که سهر ه سته یه ک بیجگه ئی حرامه که ی بهر ت
هه مو و وه که یه کن له نه رو پایی و ئاسیی و نه مریکی
و نه فهریقی له سهر نه و زه ویی و خوله راکشاوون
چاوه روانی نویژی به یانی ده کن بو که وتنه ری
.. بهر وه شه یتان ره جم کردن

حیکه مه تی شه یتان ره جم کردنیش : ئیتر بوت
دهر ده که ویت که قیامت نه وانہ ی شوینکه توی شه یتان
بوون یا خود شوین ریچکه ی شه یتان که وتبون، تو
ده چیت ده یانبوو خزینیت و بهر دبارانیان ده که یت..

وه لائی خۆت بۆ خوای مۆته عال دوو باره ده که یته وه ،
که ده گهر یته وه بهو گهر ماییه بهر هو تهو افی ئیفاضه
دهر ویت وهك ئه وه وایه ئه و خه لکه له سه فاو مهر وادا
بر و نه لای پیغه مبه رانو داوای شه فاعه تیان لییکهن ئه و
.. سی رۆژه هه ست ده که یت چو و یته لای پیغه مبه ران
له دوای تهو افی خوا حافیزی راسته و خۆ دهر ویت بۆ
مه دینه و له خزمه تی پیغه مبه ر دا ﷺ له مه دینه ده بیت بۆ
ماوه ی هه فته یهك و ده چیه به هه شت که له نیوان
.. ره و ضه ی شه ریف و مینه به ره که دایه

ئهمه زۆر به کور تی بوو له سه ر حیمه تی هه جو وه لام
دانه وه ی ئه و پر سیاره ی که کردت

ماکوان : به ده م گه یشتینه وه بهر وه مه که و به ئاواتی
چونه وه بۆ لای بو سه یینه و ئهم ده مه ته قییه مان کرد
له گه ل نومه یر داو ، گه یشته مه وه مه که و نومه یر ووتی
دیسانه وه گه وره تر ین ئاهه نگت بۆ ساز ده که مه وه
ده زانم مافم خوار دویت و ئیتر شه و ی خۆته و ماندووت
. ناکه ین

گەرانهوهیهکی چاوه‌روان نه‌کراو

له‌گەرانه‌وه‌م به‌ره‌و شاری مه‌که‌ی پیرۆز
به‌خۆش‌حالی‌ه‌وه‌ بۆ لای بوسه‌ینه‌ و به‌ئاواتی زاوایه‌تی و
له‌ هه‌مان‌کاتدا به‌زه‌یم پێیدا ده‌هاته‌وه‌ ده‌مگوت ئاخر
چۆن ده‌بی‌ت ژن به‌هینیت و ماوه‌ی ۲۰ رۆژ
.. به‌جێبه‌ی‌لێت

هاته‌وه‌ و بۆ ده‌وار و بوسه‌ینه‌ چاوه‌ریی ده‌کردم و
هه‌موو گیانی پێده‌که‌نی و هات به‌ره‌و پرووم خه‌ریک
بوو خۆی بخاته‌ ژێر ئه‌سپه‌که‌م و منیش دابه‌زیم و
خسته‌مه‌ سه‌ر ئه‌سپه‌که‌م و خۆم ره‌شمه‌ی ئه‌سپه‌که‌م
گرت و به‌ناو خه‌لک و هاو‌پ‌ری و دۆسته‌کانمدا بردم و
تا گه‌یانده‌مه‌وه‌ ده‌واره‌که‌ و نانی زۆر ئاماده‌کرا‌بوو و
.. ده‌ستکرا به‌ نان خواردن

نومه‌یر هات بۆ لام و له‌ توره‌که‌یه‌کی ره‌شدا

ملوانكهيەكى گهورەى دەر هیناو دایمى و، ووتى: برۆ
.. بیده به بوسهینهو ئەوه دیارى منه بو ئیوه

منیش چووم کردمە ملی و چوومە ناو دەوارەكەى
خۆمان و پالەدا بە دۆشهكیكى نەرمەوه و زۆر ماندوو
بووم و وتم با سەر خەویك بشکینم دواى هەلەدەستم
خۆم دەشۆم بە بوسهینهم گوت ماندوم پشویهك ئەدەم ،
چاوم چووه خەو خەویكى خۆش خەوم لیکهوت ..
زەنگى مۆبایلهكەم بە ئاگایى هینامهوه که چاوم کردوه
له مالى خۆمان بووم کاتى نوێژى بهیانی بوو له
نەروىج و کتیهكەى فەرغەلى له تەنیشتمهوه
کهوتوبوو هەلمگرتهوه به پڕزهوه دامنا و، بهلام
هەپەسابووم نەمدەزانی چى بکەم بهمالهكەى خۆماندا
هەلەدەسورام پەردەى پەنجەرەم لا ئەدا دەمگوت
خوايه بو وام لیها توه ، چارەم نەما ناچار زانیم که
گەر او مهتهوه بو زەمانى خۆمو له وولاتى نەروىجم له
مالى خۆمان دەست نوێژم گرتو نوێژى بهیانیم کرد

..بەزۆر دەمويست خەوم لايىكەوتەو ، بەلكو
بگەریمەو بۆ شارى مەككە ، لەدلى خۆمدا
دەمگوت ئاخر بوسەینە چاوەریم دەكات ، چۆن وا
!.. دەبیت

لەناو جیگاگەمدا وەك ئەو و ابوو بەخاگەناز
ئەمدیوادیوم بکەن خۆم بایەداو خەوم لاینەدەکو تەو
رۆژ شەممەیهو مال و مندالی خوشم لە مالی باوکیانن
و تا سەعات ۹ بەیانی هەر خەوم لاینەکو تەو و
ناچار تەلەفونم کرد بۆ خیزانم .. زۆر بە گەرمی
چۆنی و چاکیم لەگەڵ کردو هەوالی ئاناء و لینی کچم
دەپرسی وەك ئەو هی ماو هیەکی زۆرە جیمهیشتون ،
.. خەریك بوو بلیم گەورە بوون ؟
خیزانم ووتی: ئەو چیه ئەلی دە سالە لیت دوورین بۆ
وا هەوال دەپرسیت ، دوینی ئیمەت هینا بۆ مالی
باوكم .. چی بوو کتیبەکت تەواو نەکرد ؟..

ماکوان : نهوه لا تهواوم نهکرد، بهلام چوومهوه بوئوه
!. زهمهنه ، نهم بهيانيه هاتمهوه

باران: نهی دهنگو باسی نهو زهمهنهی توئی لیووو چ
خهبريک ههبوو ، وا بروات نهو کتیه شیتت دهکات ؟

ماکوان : باش بوو ، بهلام به بی پرس ژنیکی ترم
هیناوه پیمنهوتویت، بهخوا پیشم خوش نهبوو ، بهلام
هینام ؟

باران : نهوه دهلیی چی ، تا دیمهوه دهبیت تهلاقی
!.. بهیت ، نهی خائین

ماکوان : دهستم کرد به پیکهنین ، ئاخر خو زهمهنی
تو نیه ، لهوئی نهبوویت ، بروا بکه لهوئی بویتایه نهم
دههینا ؟

باران : ئه‌ی خائین ، به پێکه‌نینه‌وه ، ناییت هه‌ر ژن
.. به‌ئیت له‌وی به‌ له‌وی نه‌به‌م

ماکوان : ده‌ی ئاخر تازە ژنم هه‌یناوه چی بکه‌م ..؟

باران : نازانم برۆ بگه‌ڕێوه هه‌ر چیت کردوه ته‌لاقێ
بده‌و زوو وه‌ره‌وه به‌ شوێن ئیمه‌دا ، شه‌ویک له‌ مال
!.. نه‌بووم خه‌را چوویت ژنت هه‌یناوه

ماکوان : خوا حافیزیمان له‌گه‌ڵ یه‌ک کردو ، له‌ دلی
خۆمدا بیرم له‌ فهرموده‌که‌ی پێغه‌مبه‌ری ئازیزه
ده‌کردوه ﷺ ده‌یفه‌رموو ئافره‌تان شوشه‌ن مامه‌له‌ی
.. جوانیان له‌گه‌ڵ بکه‌ن

ئه‌و رۆژه نه‌چوومه ده‌ره‌وه له‌مال له‌سه‌ر قه‌نه‌فه پال
ده‌که‌وتم ، ده‌چومه ناو جیگای خۆم ، ئه‌وه‌نده‌م ووتبوو
به‌خه‌وه به‌خۆم ، خۆم لێبوو به‌منداڵ، شوکور

ماندوو بوم چاوم چووو خوو ، لهخووشي ئهوهي خهوم
ليكهوت.. زوو زوو خهبرم دهبووهوه ، بهلام
ماندويهتي زوري بو هينابووم .. دواي چهند جاريك
خهويكي قولم ليكهوت، كه چاوم كردهوه دلخوش
بووم بهوهي گهر ابهيمهوه بولاي بوسهينه .. بهلام ههر
.. لهمالاي خوومان بووم

چووم بهشوين مال و منداalda و بيانهيمنهوه ، كه
خيزانم بيني ووتي كواژنهكت ؟

ماكوان : له دهوارهكهدا جيমেهيشتوه ، بهتهنهايه لهناو
!.. ئهو خهلكهكا

باران : ئهوه خو دلي بوي ئهسوتئ؟! .. ئهمه كچي
كيبه هيناوته ؟

ماكوان به پيكنينهوه ، خهلكي خزماناي لاي

مهككهيو بهتھمام سھريكي قورھيشيش دروست بكم
..

باران : ئھمانه نازانم بو دويني شو نهچوويتهوه ، بو
ئھوهي تهلاقي بدهيت؟

..ماکوان : نهوله پارهي بليتم پينهبوو

باران : ئھم چيروکه چيه دهخوينيتهوه ؟

ماکوان: چيروکي من چيروکي کهسيکه .. عاشقي
..دهريا بوو ، بهلام بهلهمي نهبوو

..ئارزووي سھفري بوو ، بهلام هاوسھفري نهبوو
چيروکي من چيروکي کهسيکه .. که ئھشکهنجھو
ئازاري زوري بيني ، بهلام هاوار و نالھي نهکرد
..گريا؛ بهلام فرميسکي نهپرشت
چيروکي من چيروکي کهسيکه که پر بوو له هاوار..

به لام بیدهنگ بوو ، بو ئهوهی گوئی له ههموو
دهنگهکان بیټ

بو خوشی من و خیزان ئهم قسانه مان دهکرد و له پر
تهلهفونم بو هات له لایهن هاوړیکی بهر یز له نهرو یج ،
دوای چۆن و چاکی ووتی : سبهی شهو له مالی ئیمه
.. ناوانی کور هکه مهو توش ده بیټ ناوی بنیټ

ماکوان : خوشحالیم دهر بری و شهو چوومه ئهوی و
دوای ناوانی منداله کهی و هندیك قسم کرد باسی
مافی مندالم کرد به سهر دایک و باوکه وه ، چونکه له
دانیشتنه کهدا باسی ئهوه م کرد ، که ههمیشه باسی
مافی دایک و باوک به سهر منداله وه ده کهین ، به لام
ئهمه ویت باسی ئهوه تان بو بکه م ئهی مافی مندال چیه
.. به سهر دایک و باوکه وه

به سی خالی سهره کی دهستم پیکرد و که ده بیټ دایکو

باوکه که له هه‌ل‌ب‌ژار دنیاندا باشت‌ر هه‌ل‌ب‌ژیرن ، واتا پ‌یش
دروست‌کردنی مندال ده‌بی‌ت دایک و باوک چاکو په‌سه‌ند
بن بو یه‌کت‌ری تا مندال‌که له ژینگه‌یه‌کی باشدا
په‌روه‌رده بی‌ت و ، پاشان باسی مافی دووهمم کرد
ده‌بی‌ت ناوی‌کی جوانی بو بدوژنه‌وه و ، ئینجا باسی
ئه‌رکی دایک و باوکه کرد که ده‌بی‌ت بی‌روباوه‌ری
ئیسلامی فی‌ری منداله‌کانی بکات ، نه‌ک نو‌یژ کردن ،
به‌ل‌کو عه‌قیده گرنگه فی‌ری مندالی بکه‌یت له
.. سه‌ره‌تاوه

باسه‌که نزیکه‌ی نیو کات‌ژمی‌ری خایندوپیاویک به‌ناوی
هاوبه‌ش ووتی : کاک ما‌کوان بی‌زه‌حمه‌ت ، ئه‌ی پ‌یم
نال‌ی‌ت مافی ئه‌و منداله چی بووه که سه‌رب‌یری‌ت ناوی
ئیسماعیل بوو؟

ما‌کوان : من نه‌بیستوه ئه‌و منداله سه‌رب‌یری‌ت ،
رووم‌کرده مه‌جلیسه‌که ووت‌م بی‌زه‌حمه‌ت هه‌والی نو‌ی
هه‌یه بو سه‌رب‌یری ئیسماعیلی کوری ئیبراهیم سه‌لامی

خوا له هەردوکیان بیټ ، هیچی نوێ پروویداوه من
.. ئاگادار نەبوو بیتم

مەجلیسەکە ، دەستیان کرد بە پیکەنین ، ووتیان :
نەخیر پیاوێک بەناوی کاک حوسێن ووتی : خوا
گەورە بەرانیکی ناردووە لە جیاتی ئەوەی ئیسماعیل
. سەربریٲ

ماکوان : کاک هاوبەش تیگەیشتی کە ئیسماعیل
سەر نەبراو، بەلکو بەرانیکی لەجیاتی ئەو
سەربراو؟

هاوبەش : بەس کاک ماکوان هەست ناکەیت ئەسلی
کارەکە شتیکی باشە ، بەلام بۆ دەبیٲ ئەو شتە
پروویدات ؟

ماکوان : ئەم پرسیارە مەعقولترە کە ئاوا بە شیوەی

پرسیار ئامیز ڕه‌خنه‌که‌شت ده‌گریت ؟
هاوبه‌ش: سوپاست ده‌که‌م ئه‌گهر وه‌لام بده‌یته‌وه‌؟

ماکوان : به‌سه‌ر چاو .. له‌و سه‌رده‌مه‌دا له‌ناو عه‌ره‌ب
و خه‌لکی حه‌به‌شه‌و یه‌مه‌ن و وا باو بوو یه‌که‌م منداڵ
ئه‌گهر کو‌ر بی‌ت له‌ پیناوی خوادا منداڵه‌که‌یان بکه‌نه
قوربانی ، له‌ناو ئێ‌رانیه‌کانی کۆندا منداڵێ‌کیان ده‌کرده
قوربانی و ده‌یانسوتاند به‌ ئاگر بۆ ئاته‌شگاکیان .. له
.. ناو گه‌لانی تریشدا باو بووه‌ به‌ جو‌ریک له‌ جو‌ره‌کان

ئێ‌یراهیم سه‌لامی خوا ی لێ‌بی‌ت - له‌ ناو گه‌لانی دونیا
ناوبانگی ده‌رکردبوو ، به‌و هۆ‌کاره‌ی ب‌لاو ببوه‌یه‌وه
که‌ له‌ناو بابلیه‌کاندا نه‌سوتاه‌و له‌ناو ئاگردا هاتۆ‌ته
ده‌ره‌وه‌ ، پاشان له‌ میسر پاشاکه‌ی هاجه‌ره‌ خاتونی
دایکی ئێ‌سماعیلی پێ‌شکه‌ش کرد له‌به‌ر ئه‌وه‌ی
مو‌عجیزه‌ی لی‌ بینی له‌ حه‌زه‌تی ئێ‌یراهیم ، هه‌روه‌ها
به‌ گشتی له‌ ناو عه‌ره‌ب ڕیزی زۆ‌ر له‌ ئێ‌یراهیم

سهلامی خوای لیبیت- دهگیرا بهوپیییهی بینای که عبه
ی دروست کرد بوو عهره بیش بو حج کردن دهچونه
ئهو ناوچهیهو زور به گهوره تهماشای خانهوادهی
..ئیبراهیم دهکراو

ئیتر پیغهمبهر ئیبراهیم بو ئهوهی ئهوکاره قیزهونه
نه هیلیت، ههلسا بهوهی له پرووی مهیدانیهوه خوی
ئهنجامی بدات و له دواید بهخه لکی بلی خوای گهوره
مروفت کوشتن قبول ناکات، به لکو ئهگهر
دهتانهویت قوربانی بکهن پیویسته سود بهخه لکی
بهگهینن، خوای گهوره فییری کرد که خه لکی فییر
بکات ئاژهل بکهنه قوربانی بو ئهوی مروقهکان سود
وهرگرن تا خوای گهوره بهرانیکی بهدیاری بو نارد
بو ئهوهی ئیتر خه لکی لاسای پیغهمبهر ئیبراهیم
بکاتهوه سهلامی خوای لیبیت، چیتر کورهکانیان سهر
.. نهبرن، واتا ئیبراهیم ههلسا بهنه هیشتتی ئهوکاره

پروونه کاک هاوبهش؟

هاوبهش : بهلئ پروونه و ، ئه‌ی بۆ ده‌بیت ئاژهل
بکریته قوربانئ ، ئاژهلئش گوناچه وایه ..؟

ماکوان : کوری باش تۆ له‌ته‌نیشته منهوه بوویت
هه‌رچی گوشت بهشی منیش بووه‌موویت خواردت ،
ئێستا بیاونوی چی ده‌گریته ، ئه‌گه‌ر داریش بکرایه به
قوربانئ تۆ ئه‌تگوت بۆ ژینگه‌ باش نیه ، چونکه
خه‌لکێک به‌دوای ره‌خنه‌گرتندا بیت قسه‌ی لێنابریت ،
به‌لام له‌بیرته نه‌چیت له‌گه‌ل من پیت ناکریت ، ئه‌توانم
له‌ جیگایه‌کدا بتوه‌ستینم ، که‌ی وازته‌ له‌ گوشت
خواردن هینا ئه‌وکاته ئه‌و قسه‌ بکه ..؟

هاورپیه‌کمان به‌ناوی کاک ئه‌نوه‌ر له‌ویدا بوو ، ووتی
کاک ماکوان له‌م چه‌ند رۆژانه‌ چوین بۆ سوید بۆ
گوشت کرین له‌به‌ر ئه‌و - نه‌مانتوانی ئیمه‌ بیکرین
ئوه‌نده‌ی کربیوو ، ترساین گومرک بکرین و باجمان

.. لیستین

ئیترا تا مهجلیسه که تهو او بوو ، ئهوهنده به ئاقلی
دانیشتبوو که ئهیوست قسه بکات تهماشایه کی منی
دهکرد ، له وه دهترسا وهلامی بدهمهوه .. ئهوه
شهوه مان برده سهر به خوشی و گهرامهوه بو ماللهوه
.. چاوهروان بووم شهو دیسانهوه بگهریمهوه
. هاوارگهی دنیای ئهولام

گهرانهوهیهکی چاوهروان نهکراو

لهگهرانهوهم بهرهو شاری مهککهی پیروژ
بهخوشحالیهوه بو لای بوسهینه و بهئاواتی زاوایهتی و
له ههمانکاتدا بهزهیم پییدا دههاتهوه دهمگوت ئاخر
چون دهبیت ژن بهینیت و ماوهی ۲۰ رۆژ
.. بهجیبهیلت

هاتمهوه و بو دهوار و بوسهینه چاوهرپی دهکردم و

هه‌موو گيانى پي‌ده‌كه‌نى و هات به‌ره‌و پر ووم خه‌ريك
بوو خوى بخاته ژير ئه‌سپه‌كه‌م و منيش دابه‌زيم و
خستمه‌ سه‌ر ئه‌سپه‌كه‌م و خوم پر هشمه‌ي ئه‌سپه‌كه‌م
گرت و به‌ناو خه‌لك و هاوړي و دوسته‌كانمدا بر دم و
تا گه‌ياندمه‌وه ده‌وار هكه و ناني زور ئاماده‌كرا بوو و
.. ده‌ستكرا به نان خوار دن

نومه‌ير هات بو لام و له تور هكه‌يه‌كي پر هشا
ملوانكه‌يه‌كي گه‌وره‌ي ده‌ر هيناو دايمي و، ووتى: پر و
.. بيده به بوسه‌ينه‌و ئه‌وه ديارى منه بو ئيوه

منيش چووم كردمه‌ ملي و چوومه‌ ناو ده‌وار هكه‌ي
خومان و پالمدا به دوشه‌كيكي نه‌رمه‌وه و زور ماندوو
بووم و وتم با سه‌ر خه‌ويك بشكينم دواي هه‌لده‌ستم
خوم ده‌شوم به بوسه‌ينه‌م گوت ماندوم پشويه‌ك ئه‌ده‌م ،
چاوم چووه‌ خه‌و خه‌ويكي خوش خه‌وم ليكه‌وت ..
زه‌نگي موبايله‌كه‌م به ئاگايي هينامه‌وه كه چاوم كردوه

له مالى خوځمان بووم کاتى نوځزى بهيانى بوو له
نەروىج و کتیبه‌کەى فەر غەلى له تەنښتمه‌وه
کهوتوبوو هه‌لم‌گرته‌وه به ږيزه‌وه دامنا و ، به‌لام
حه‌په‌سابووم نه‌مده‌زانی چى بکه‌م به‌ماله‌کەى خوځماندا
هه‌لده‌سوږام په‌رده‌ى په‌نجه‌رهم لا ئه‌دا ده‌مگوت
خوايه‌ بو وام ليه‌اتوه ، چاره‌م نه‌ما ناچار زانيم که
گه‌ر او مه‌ته‌وه بو زهمانى خوځمو له وولاتى نەروىج له
مالى خوځمان ده‌ست نوځزم گرتو نوځزى به‌يانيم کرد
..به‌زوړ ده‌مويست خه‌وم ليه‌که‌ويته‌وه ، به‌لکو
بگه‌ر یمه‌وه بو شارى مه‌که‌ه ، له‌دلى خوځمدا
ده‌مگوت ئاخر بوسه‌ينه‌ چاوه‌ږيم ده‌کات ، چوڼ وا
!.. ده‌بييت

له‌ناو جی‌گا که‌مدا وه‌ک ئه‌وه و ابو و به‌خاکه‌ناز
ئه‌م‌دیو او‌دیوم بکه‌ن خۆم بائه‌داو خه‌وم لینه‌ده‌که‌وته‌وه
رۆژ شه‌مه‌یه‌و ما‌ل و من‌دالی خو‌شم له‌ ما‌لی باوکیان‌ن
و تا سه‌عات ۹ به‌یانی هه‌ر خه‌وم لینه‌ده‌که‌وته‌وه و

ناچار تلهفونم کرد بو خیزانم .. زور به گهرمی
چونی و چاکیم لهگهل کردو ههوالی ئاناء و لینی کچم
دهپرسی وهك ئهوهی ماوهیهکی زوره جیمهیشتون ،
.. خهریک بوو بلیم گهره بوون ؟
خیزانم ووتی: ئهوه چیه ئهلی ده ساله لیت دوورین بو
وا ههوال دهپرسیت ، دوینی ئیمهت هینا بو مالی
باوكم .. چی بووه کتیهکهت تهواو نهکرد ..؟

ماکوان : نهوه لا تهواوم نهکرد، بهلام چوومهوه بوئهوه
!. زهمهنه ، ئهم بهیانیه هاتمهوه

باران: ئهی دهنگو باسی ئهو زهمهنهی توی لیوو چ
خهریک ههبوو ، وا بروات ئهو کتیه شیتت دهکات ؟

ماکوان : باش بوو ، بهلام به بی پرس ژنیکی ترم
هیناوه پیمنهوتویت، بهخوا پيشم خوش نهبوو ، بهلام
هینام ؟

باران : ئهوه دهلي چي ، تا ديمهوه دهبيت ته لاقى
!.. بهيت ، ئهه خائين

ماکوان : دهستم کرد به پيکهنين ، ئاخر خو زهمهني
تو نيه ، لهوئ نهوويت ، پروا بکه لهوئ بويتايه نهم
دههينا ؟

باران : ئهه خائين ، به پيکهنينهوه ، نابيت هه ر ژن
.. بهينيت لهوئ بم لهوئ نههم

ماکوان : دهه ئاخر تازه ژنم هيناوه چي بکهه ..؟

باران : نازانم پرو بگهريوه هه ر چيت کردوه ته لاقى
بدهو زوو وه رهوه به شوين ئيمهدها ، شهويک له مال
!.. نهووم خيرا چوويت ژنت هيناوه

ماکوان : خوا حافیزیمان له گهل یهك كردو ، له دلې
خومدا بیرم له فسر موده که ی پیغه مبهری نازیزه
دهکړدوه ﷺ دهیفسر موو ئا فره تان شوشن مامه له ی
.. جوانیان له گهل بکه ن

ئو روژه نه چوممه دهره وه له مال له سسر قه نه فیه پال
دهکه وتم ، ده چوممه ناو جیگای خوم ، ئو هندهم ووتبوو
به خه وه به خوم ، خوم لیوو به مندا ل ، شوکور
ماندووبوم چاوم چووه خه ، له خوشی ئو ه ی خه وم
لیکه وت .. زوو زوو خه به رم ده بووه وه ، به لام
ماندوویه تی زوری بو هی نابووم .. دوا ی چند جاریک
خه ویک ی قولم لیکه وت ، که چاوم کرده وه دلخوش
بووم به وه ی گهر ابیتمه وه بولای بوسهینه .. به لام هه ر
.. له مالی خومان بووم

چووم به شوین مال و مندا لدا و بیان هیتمه وه ، که
خیزانم بین ی ووتی کواژ نه که ت ؟

ماکوان : له دهوار هکدا جیمه‌یشتوه ، به‌ته‌نهایه له‌ناو
!.. ئهو خه‌لک‌دا

باران : ئه‌وه خو دلی بوی ئه‌سوتی؟! .. ئه‌مه کچی
کپییه هی‌ناوته؟

ماکوان به پیکه‌نینه‌وه ، خه‌لکی خزمانی لای
مه‌ککه‌یهو به‌ته‌مام سه‌ریکی قور‌ه‌یشیش دروست بکه‌م
..

باران : ئه‌مانه نازانم بو دوینی شهو نه‌چوو‌یته‌وه ، بو
ئهو‌هی ته‌لاقی بده‌یت؟

..ماکوان : نه‌وه‌لا پاره‌ی بلیتم پینه‌بوو

باران : ئه‌م چیرۆکه چیه ده‌خو‌ینیته‌وه ؟

ماکوان: چیرۆکی من چیرۆکی کەسیکە .. عاشقی
..دەریا بوو ، بەلام بەلەمی نەبوو
..ئارەزووی سەفەری بوو ، بەلام هاوسەفەری نەبوو
چیرۆکی من چیرۆکی کەسیکە .. کە ئەشکەنجەو
ئازاری زۆری بینی ، بەلام هاوار و نالەیی نەکرد
..گریا؛ بەلام فرمیسکی نەپرشت
چیرۆکی من چیرۆکی کەسیکە کە پر بوو لە هاوار..
بەلام بێدەنگ بوو ، بۆ ئەوەی گوێی لە هەموو
دەنگەکان بێت.

بۆ خوشی من و خێزان ئەم قسانەمان دەکرد و لە پر
تەلەفونم بۆ هات لەلایەن هاوڕێکی بەرێز لە نەروێج ،
دوای چۆن و چاکی ووتی :سبەیی شەو لە مالی ئیمەیی
.. ناوانی کورەکەمەو تۆش دەبێت ناوی بنییت

ماکوان : خوشحالییم دەربری و شەو چوومە ئەوی و

دواى ناوانى مندا له كهى و هه نديك قسم كرد باسى
مافى مندا لم كرد به سهر دايك و باوكه وه ، چونكه له
دانىشتنه كه دا باسى نه وه م كرد ، كه هه ميشه باسى
مافى دايك و باوك به سهر مندا له وه ده كه ين ، به لام
نه مه وي ت باسى نه وه تان بو بكه م نهى مافى مندا ل چيه
.. به سهر دايك و باوكه وه

به سى خالى سهره كى ده ستم پي كرد و كه ده بيت دايكو
باوكه كه له هه ليزار دنيا ندا با ستر هه ليزيرن ، و اتا پيش
درو ستر دنى مندا ل ده بيت دايك و باوك چاكو په سه ند
بن بو يه كترى تا مندا لكه له زين گه يه كى باشدا
پهرو ه رده بيت و ، پاشان باسى مافى دوو ه مم كرد
ده بيت ناويكى جوانى بو بدوز نه وه و ، ئينجا باسى
نهر كى دايك و باوكم كرد كه ده بيت بيرو باوه رى
ئيسلامى فيرى مندا له كانى بكات ، نهك نويز كردن ،
به لكو عه قيد ه گرنگه فيرى مندا لى بكه يت له
.. سهره تا وه

باسهكه نزيكهى نيو كاتژميرى خايندوپياويك بهناوى
هاوبهش ووتى : كاك ماكوان بيزهحمهت ، ئهى پيم
ناليت مافى ئهو منداله چى بووه كه سهربريت ناوى
ئيسماعيل بوو؟

ماكوان : من نهبيستوه ئهومنداله سهربريت ،
پرومكرده مهجليسهكه ووتم بيزهحمهت ههوالى نوئ
ههيه بو سهربرى ئيسماعيلى كورى ئيبراهيم سهلامى
خوا له ههردوكيان بيت ، هيچى نوئ پرويداوه من
.. ئاگادار نهبوو بيتم

مهجليسهكه ، دهستيان كرد به پيكهنين ، ووتيان :
نهخير پياوئك بهناوى كاك حوسين ووتى : خواى
گهوره بهرانيكى ناردوه له جياتى ئهوهى ئيسماعيل
سهربريت .

ماكوان : كاك هاوبهش تيگهيشتى كه ئيسماعيل

سەر نەبر او، بەلکو بەرانیکی لەجیاتى ئەو
سەر بر او؟

هاوبەش : بەس کاک ماکوان هەست ناکەیت ئەسلى
کارەکە شتیکی باشە ، بەلام بۆ دەبییت ئەو شتە
پروو بدات ؟

ماکوان : ئەم پرسیارە مەعقولترە کە ئاوا بە شیوەی
پرسیار ئامیز پرەخنە گەشت دەگریت ؟
هاوبەش : سوپاست دەکەم ئەگەر وەلام بدەیتەو؟

ماکوان : بەسەر چاو .. لەو سەردەمەدا لەناو عەرەب
و خەلکی حەبەشەو یەمەن و واباو بوو یەکەم منداڵ
ئەگەر کۆر بییت لە پیناوی خوادا منداڵەکیان بکەنە
قوربانی ، لەناو ئێرانیەکانی کۆندا منداڵێکیان دەکرده
قوربانی و دەیانسوتاند بە ئاگر بۆ ئاتەشگاکیان .. لە
.. ناو گەلانی تریشدا باو بوو بە جوړيک له جوړهکان

ئىبراھىم سەلامى خۋاى لىيىت - لە ناو گەلانى دونيا
ناوبانگى دەرکردبوو ، بەو ھۆکارەى بلالو ببوھىو
کە لەناو بابليەکاندا نەسوتاوھو لەناوئاگر دا ھاتۆتە
دەرھوھ ، پاشان لە مىسر پاشاکەى ھاجەرە خاتونى
دايکى ئىسماعىلى پىشکەش کرد لەبەر ئەوھى
موجىزەى لى بىنى لە ھەزرەتى ئىبراھىم ، ھەر وھە
بە گشتى لە ناو ەسرەب رىزى زۆر لە ئىبراھىم
سەلامى خۋاى لىيىت- دەگىرا بەوپىيەى بىناى کەعبە
ى دروست کرد بوو ەسرەبىش بۆ ھەج کردن دەچونە
ئەو ناوچەىھو زۆر بە گەورە تەماشای خانەوادەى
ئىبراھىم دەکراو ..

ئىتر پىغەمبەر ئىبراھىم بۆ ئەوھى ئەوکارە قىزەونە
نەھىلەت، ھەلسا بەوھى لە پرووى مەیدانىھوھ خۆى
ئەنجامى بدات و لە دوايد بەخەلکى بللى خۋاى گەورە
مروڤ کوشتن قوبول ناکات ، بەلکو ئەگەر
دەتانهوئىت قوربانى بکەن پىويستە سود بەخەلکى

بەگەينن ، خوای گەورە فیری کرد که خەلکی فیڕ
بکات ئاژەل بکەنە قوربانی بۆ ئەوی مرقەکان سود
وەرگرن تا خوای گەورە بەرانیکی بەدیاری بۆ نارد
بۆ ئەوەی ئیتر خەلکی لاسای پیغمبەر ئیبراھیم
بکاتەو سەلامی خوای لیبت، چیت کورەکانیان سەر
.. نەبرن ، واتا ئیبراھیم هەلسا بەنەهیشتنی ئەو کارە

پروونه کاک هاوبەش ؟

هاوبەش : بەلێ پروونه و ، ئەو بۆ دەبێت ئاژەل
بکریته قوربانی، ئاژەلێش گوناحە وایه ..؟

ماکوان : کوری باش تۆ لەتەنیشت منەو بوویت
هەرچی گوشت بەشی منیش بوو هەمووویت خواردت ،
ئێستا بیاونوی چی دەگریت ، ئەگەر داریش بکرایه بە
قوربانی تۆ ئەتگوت بۆ ژینگە باش نیه ، چونکە
خەلکێک بەدوای پەخنەگرتندا بێت قسە ی لێناپریت ،

به لام له بیرت نه چیت له گهل من پیت ناکریت ، ئه توانم
له جیگایه کدا بتوهستینم، که ی وازت له گوشت
خواردن هینا ئهوکات ئه قسه بکه ..؟

هاوریه کمان به ناوی کاک ئه نوهر لهویدا بوو ، ووتی
کاک ماکوان لهم چند رۆژانه چوین بۆ سوید بۆ
گوشت کرین له بهر ئه - نهمانتوانی ئیمه بیکرین
ئه وهنده ی کریبوو ، ترساین گومرک بکرین و باجمان
.. لیبستینن

ئیترا تا مه جلیسه که تهواو بوو ، ئه وهنده به ئاقلی
دانیشتبوو که ئه یوست قسه بکات تهماشایه کی منی
ده کرد ، له وه ده ترسا وه لامی بدهمه وه .. ئه وه
شه وه مان برده سهر به خوشی و گهرامه وه بۆ ماله وه
.. چاوه روان بووم شهو دیسانه وه بگهریمه وه
هاوارگهی دنیای ئه ولامله باسی حه زره تی ئیبراهیم و
سهر برینی ئیسماعیلی کوری بوومه وه - سه لامی

خوايان ليبييت - لهو مالهي كه بانگيشت كرابووين بو
 ناوناني مندا له كه يان، كه گهر امه وه مه له وه خولايي
 نه وه كه و ته مي شكم كه پيغهمبهری خوا ﷺ
 فهر مو و بي تي: من كوري دوو سهر برا وه كه م، زور
 گهر ام به دواي سهر چا وه كه دا ته ماشام كرد ابن
 عساكير له ميژووي ديمه شقا باسي كرد وه، به لام
 لهر استيدا هيچ پهيو هندی نيه به فهر موده وه. وهك نه وه يه
 پيغهمبهری خوا ﷺ فهر مو و بي تي _ (أنا ابن الذبيحين)
 من كوري دوو سهر برا وه كه م و ا تا باوكي پيغهمبهر
 ﷺ ناوي عه بدوللا بو وه وويستر او ه سهر ببريت
 له لايهن باپير ييه وه و پاشان پيغهمبهر نيسماعيل - عليه
 السلام - كه باپيري گهوره ي پيغهمبهری خوايه
 وويستر او ه سهر ببريت له لايهن باوكيه وه ئيراهيم -
 عليه السلام -، گهر ان به شوين نه م باسانه دا قسه و
 باسي ناو عه رب بو وه نابي ته فهر موده، به لام راسته
 كه قسه كه كرا وه، كيشه كه له وه دا يه كه پيغهمبهر ﷺ
 نه يفهر مو وه، به لكو قسه ي خه لكي دي كه يه

من خولیاى ئەوہ لەمیشکمیدا بوو کە ئیبراھیم -علیہ
السلام- ئەو کلتورەى نەهیشت چۆن کەسیکی تر
دەیهوئیت زیندووی بکاتەوہ گەورەى ناو ھەموو
عەرەبە.

کتیبەکەى فەرغەلیم کردەوہ بەدوای ئەوہدا دەگەرەم
بۆچی عەبدول مۆتەلیب دەیویست عەبدوللا
سەر بپریت، لەگەڵ ئەوہشدا بە دڵ ئارامییەکەى زۆر
خۆشەوہ دەستم کرد بە خویندەنەوہى بە ھیوای ئەوہى
بگەریمەوہ بۆ لای بوسەینە، دەستم دایە کتیب و
لەخویندەنەوہى ئەوہدا بووم کە ئازاریکی زۆر لەدڵ و
دەرونى عەبدول مۆتەلیب لە پرووی مەعنەویەوہ
دروست بووہ بکە تەنھا خاوەن یەک کۆر بوو ئەویش
ناوی حارث بوو، لەدوای ئەوہى قورەیش دەیوسیت
ئاوہکەى لى بستین و بینە شەریک لەگەڵیدا نەزریکرد
واتا لەسەر خۆى فەرزى کرد ئەگەر بووہ خاوەنى
۱۰ کۆر ئەوہ یەکیکیان دەکاتە قوربانى و سەرى
دەپریت. خوای گەورە لەدوای زەمەنێکی کورت دە

کوری بهخشییه عهبدول مورتتهلیب

: لهوانه

یهکههم: حارث کوره گهوره ی بوو، باوکی له ژياندا
بووه ئهو مردوه له مندالهکان (عوف و عبد الله و أبو
(سفيان و أمية و ربيعة و نوفل و عبد المطلب و أروى
دووهم: عهبدولمهناف ناسراو أبو تتالیب گهوره ی
قورهیش له دواى وهفاتى باوکی له مندالهکانى (طالب
(و عقيل و جعفر و علي و أم هانئ و جمانة
سییههم: ضرار، پیش هاتنى پیغهمبهرایهتى محمد ﷺ
. مردوو

چوارهم: زوبهیر که له شاعیره ناودارهکانى قورهیش
بوو پیش هاتنى پیغهمبهرایهتى محمد ﷺ مردوو،
مندالهکانى ناویان (الطاهر و عبد الله و حجل و قره
(وضباعة

پینجههم: عبدول عزى ناسراو به ئهبوله ههب به کافرى
مرد له دواى شهرى بهدر به نهخوشى، مندالهکانى
(ناویان) عتبة و عتيبة و معتب و درة

شه شه : موصعب.. ناسر ابو به (الغيداق) هيچ
مندالى نه بووه

حهوته م : مه قوم .. منداله كانى ناويان (عبد الله وبكر
(وهند

هه شته م : قثم.. به مندالى مردووه

نويهم : مو غيره ناسر او له قه بى به (بحجل) خاو هن
. هيچ نه وهو مندالك نه بووه

دهيه م : عه بدوللا كه تهنها محمد پيغهم به رى هه بووه
ﷺ

يانز هيه م : عه باس له منداله كانى (الفضل و عبد الله
و عبيد الله و قثم و معبد و عبد الرحمن و كثير و الحارث
(و تمام و أم حبيب و صفية و آمنة

دوانز هيه م : همزه ناسر او به شيرى خوا أسد الله له
جهنگى ئو حود شه هيد بوو منداله كانى (يعلى و عمارة
(و عامر و فاطمة

: كچه كانيشى بريتى بوون

یه کهم :دایکی حه کیم که نه کی عوسمانی کوری
. عه فانه له دایکه وه

.دو وهم: عاتیکه منداله کانی عبدالله بن أبي أمية
سییه م: برة بنت عبد المطلب، منداله کانی أبو سلمة بن
عبد الأسد المخزومي

چوارهم: أميمة ، له منداله کانی عبد الله بن جحش وأم
المؤمنين زينب بنت جحش

.پینجه م: أروى، منداله کانی طَلَيْب بن عمرو
. شه شه م: صفية ، منداله کانی الزبير بن العوام

له دواى ئه وهى که ۱۰ کوری بو ده مینیتته وه بریار
ئه دات که ئیتر نه زهره کهى که کردویه تی بیهینیتته دی
، که ده بیت کوریکى سهر بیریت. یه کیك له
کاهینه کانی مه که زار له ناو په رداخ یاخود کوپیکدا
هه لئه دات ناوی عه بدوللا ده رده چیت که جوریک بوو
له هه لئزار دنی کوره کانی بهو شیوهیه و باوکیشی
ناچار عه بدوللا ده بات وه چه قو تیژ ده کات و له نزیک
که عبه دا پالی ده خات بو سهر برین، به په له خه لکی

قورەيش لىي كۆدەبنەو ، بەزۆر و پال پىوھنانىكى
زۆر عەبدوللاى كورى لە ژىر دەست دەردەھىنن و
دەلەين دەتوانىت فېدەيەكەى بەدەيت و لە لايەن كاهىنى
بەنى سەعدەو فېدەيەكەيت دەخاتە سەر ووشتر
دەچنە لای كاهىنى بەنى سەعد و لەویدا دە جار ناوى
عەبدوللا دەردەچىت كە دەبىت دە جار ھەلېژاردن
بكرىت لە نىوان كورەكانىادا كاميان زۆر دەرچوو
ئەوكەسە دەكرىتە قوربانى و پاشان لەبريدا دە ووشتر
دەكرىتە قوربانى ياخود فېدەيە، ھەر دە جارە كە
عەبدوللا دەردەچىت و ۱۰۰ ووشتر دەكاتە فېدەى
عەبدوللاى كورى تا لەو چەرمە سەريە عەبدوللاى
كورى سەرفراز دەبىت و لىي دەردەچىت

عەبدوللا لە ژيانيدا خەرىكى بازىرگانى بوو، باوكى
لە ناو شارى مەدینەدا داخوازی كچىك دەكات بۆ
كورەكەى كە ناوى ئامینەى كچى وەھبە، ھەردوو
بنەمالەكە نزىكى يەكن و ئەوان لە بەنى نەجارن و

عبداللّٰايش بهنى هاشم كه همدوو تيره كه له
قور هيشن

ژیانی عبداللہ ھروھو کھسیکی ئاسایی بووہ
خیزانیشی ئامینہی کچی ناوداری مہدینہ بووہ وھہب
کوری عبدالمناف، ھر دوو خانہوادہ کہ ناودارو
بہریزی ناو عہرہب بوون

عبداللہ تہنہا سہرقالی بازارگانی بووہ لہ نیوان شام
و مہککدا نوینہری قورہیش بووہ بؤ بازارگانی لہ
نیوانی غہزہ و شام دا لہ تہمہنی ۲۰ سالیہوہ تا
تہمہنی ۲۵ سالی لہو کارہ بہر دہوام دہبیت و کوٹا
سہفہری بؤ شاری غہزہ دہبیت و بہ سہروہت و
سامانی قورہیشہوہ، و ہک و ہزیری ئابوری قورہیش
مامہلہی لہگہلدا کراوہ. ہر ئہو سالہ خیزانی ئامینہ
خانی کچی و ہب سکی پر دہبیت بہ شہر یفترین
مہخلوق و خوشہوست ترین مروّف لہسہر زہویدا کہ
محمّد۔ ہ ﷺ پیغمبہری کوٹا زہمانہ، عبداللہ
بہدلخوشتی دہروات بؤ بازارگانیہک و تا لہ

گهر انه وهیدا دیاری جوان بو خیزان و مندا له کهیان
بهینیته وه له گهر انه وهیدا له شاری مه دینه نه خوش
ده کهویت و لهوئ ده مینیته وه به هیوای چاک بو ونه وه
کاروانه کهی قور هیش ده نیریته وه بو شاری مه کهو
خوی ده مینیته وه، به لام نزی کهی مانگیك به
نه خوشیه کهیه وه ده مینیته وه له مالی خالوانی له شاری
مه دینه و له ته مهنی ۲۵ سالیدا عه بدولای کوری
عه بدول مو ته لیب ده مریت هر لهویدا له گورستانی
تایبهت به بهنی نه جار ده نیژن که ناسرا وه به دار
النا بعة. ئه و کاته ی ئه و وه فات ده کات خاتو و ئامینه
سکی به پیغه مبه ر ﷺ دوو گیانه و ته مهنی سکه کهی
. دوو مانگ و دوو ههفته یه

له دوای خوی وهك میرات بو پیغه مبه ر ﷺ پینج ووشتر
و رانیك مهر و خزمهتکاریکی ئافرهتی حه بهشی که
ناسرا وه به دایکی ئه یمن به جی ده هیلیت

ئه و شه وه سه رقال بووم به خویندنه وه ی په رتو که کهی
فه ر غه لیه وه و ده مو یست بگه ری مه وه بو ئه و سه ر ده مه،

به لّام ديار بوو ههر چي سهرم بهرز دهكردهوه ههر
لهمالی خو مان بووم له ولّاتی نهرويج، چارم نهما
ناچار سهرم بهرز كردوه و بيرم لهوه دهكردهوه باشه
من ئافرەتيكم به جيّهيشتووه لهو خاك خو لهدا ئايا
خه لکی ئیستا چي به من بلّیت. له دلی خو مدا دهمووت
دهبیّت ئهو كهسانه كه لهوین حورمهتی بگرن و
هاوکاری بکهن؟ خو من لهدهسه لّاتی خو مدا نیه که
به جیم هیشتووه و حهق نیه لومه بکریم

خیزانم دهنگی بهرز كردوه ووتی: ماکوان ئهو لهگهڵ
کي قسه دهکهیت؟

!ماکوان: لهگهڵ خوّم

باران: وه لّلا ههر ئهمه مان مابوو، ئهی بو ناییهت قسه
بو من بکهیت؟

ماکوان: واهاتم؛ بیر لهوه دهکهمهوه چوّن بگهڕیمهوه
بو سهردهمی جاهیلی عهرهب؟

باران: ناشیّت ههر بیرت لای ئهو نهبیّت؟

ماکوان: بیریشی لیبکه مه وه هیچ دهسه لاتم نیه، نه
سهردهمی من و تویه و نه جیگاکهشی ههر من و تو
خاوهنی نین.

باران: بهم قسانه ههلم مهخلهتینه، نهو قسانه ناخوات،
(خیرا بگهریره وه و ته لاقی بده) بهپیکه نینه وه

ماکوان: هیچ ریگا چاره یه کم نهما وه بو پرۆشتن نازانم
چون بگهریمه وه

باران: بو تهلهفونیکی ناکهیت بو فهر غهلی له میسر،
بهلکو نهو بتوانییت هاوکاریت بکات

ماکوان: ئاخر نهو لهو سهردهمه دا مردو وه

باران: جا کی ئه لیت لهم سهردهمه دا مردو وه

ماکوان: وه لالا خو بیرۆکه یه کی باشه، چهند سه عاتمان
فرقه له گهل میسر؟

باران: هیچ جیاوازیه کمان نیه

ماکوان: وه لالا باشه با خیرا تهلهفونیکی بکه م

تەلەفونم کرد، کەسیک وەلامی تەلەفونەکی دامەو
کۆری فەرغەلی بوو، داوام کرد لەگەڵ فەرغەلی دا
قسە بکەم، بەلام ووتی بەداخووە ماوەی مانگیکە
کۆچی دوایی کردووە.

ووتم: ئەی ئەتوانم لەگەڵ عزیز قسە بکەم یاخود
ژمارە ی تەلەفونی هەیە؟
ژمارەکی عزیزم وەرگرت و لەدوای داخستنەوەی
تەلەفونەکە راستەوخۆ تەلەفونم بۆ عزیز کرد.

(کە وەلامی دایەو یەکسەر ووتی (ئەیو
پێم ووت عزیز ئەمەوئیت لەگەڵ نۆمەیری باوکت دا
قسە بکەم.

عزیز: باوکم چۆن دەناسیت؟

ماکوان: ئاشنایەتیە کمان هەیە، تکایە یان
تەلەفونەکی بۆ بەرە یاخود ژمارەکی خۆیم
بدەری؟

عەزیز: پەلە مەكە ئیستا دەچمە لای لەدەرەوێ
دوكانەكەم دانیشتووێ

قەسەم لەگەڵ نۆمەیردا كەرد، ووتەم من دەناسیتەوێ؟
ئەویش وا قەسە لەگەڵدا دەكەرم كەلە ژیانیدا منی
نەدیووێ!

ئێتر بێ هیوا بووم لەوێ كە نامناسیتەوێ، ناچار
تەلەفۆنەكەم داخستەوێ داواى لى بۆردنەم لى كەرد و
پێم ووت ببورە وام زانى دەمناسیت

عەزیز واى زانى دەمەوێت بچمەوێ بۆ میسر و
بەدواى شوقەدا دەگەرێم، ووتى ئەگەر شوقەت دەوێت
من بۆت پەیدا دەكەم باوكەم ئەو شتەنە نازانیت

ماكوان: ناسوێاس هەر حەزم كەرد هەواییكتان بپرسەم

باران: كەسیانت دەست كەوت؟

ماكوان: نا بێ هیوا بووم

باران: باشه ئهو چاكثر، نه جاتمان بوو
(به ده ستیان هه). (به پیکه نینه هه)

پاش که میك له قسه کانمان تهلهفونم بو هاته هه له
میسره هه، نومهیر ووتی ماکوان، من تو باش ده ناسم
هه ئهو نومهیر هم کهله زهمهنی جاهیلی دا
بهیه کهوهین، به لام حهزم نه کرد هه ندی کهس بهو
نهینیه بزانیت تا دوکانمان داخست وه ئیستا ده مهویت
قسهت له گهلا بکهه

ماکوان: ئه مهویت بگه پیمه وه بو ئهو زهمه نه چی
بکهه؟

راکردنی بوسینه له دایک بوونی نور

دوای ئه وهی بی هیوا بووم له وهی که بگه پیمه وه بو
سه رده می جاهیلیه تی عه ره ب له گه ل ئه وه شدا بو لای
بوسهینه و ناچار تهلهفونم کرد بو نومهیر له میسر و
ئهویش سه ره تا نائومی دی کردم، به لام دوای چه ند

لهساتهوهختی پېشوتر که ئاخافتنمان کرد بهیهکهوه و
جاریکی دیکه تلهفونی بو کردمهوه وه پئی راگهیاند
که دهتوانم بهگهریمهوه، بهلام گرنکه ئه پرنسیپه
..بیاریزم که هوکاری گهرانهوهمه بو ئه سهردهمه

نومهیر: به پستی بهرگی پهرتوکهکهی فسر غهلی-یهوه
شتیک نوسراوه ، ئهوه بخوینهرهوه و پاشان پرۆ سهر
ئه جیگایهی که توم تیدا بهجی هیشتوه ههول بده
بهیانی پینج شههمهیه بهرۆژوو بهو له دواى بهربانگ
دهست بکه بهخویندنهوهی

ماکوان: زور دهست خوشیم له نومهیرکرد و
مالئاوایمان لهیهک کرد به هیوای بینینهوه له خاکی
. مهککهی پیرۆز له جیگاوشوینی خوماندا

بو رۆژی دواى بهرۆژوو بووم خواى گهوره قوبولی
بکات و دواى بهربانگ و نوێژی عیشا دهستمکرد به

خویندنهوهی کتیبه‌که‌ی فهر غه‌لی و چوومه سهر ئهو
باسه‌ی که عه‌دوللای باوکی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ
..وهفات ده‌کات

له‌کاتی خویندنهوهی بابه‌ته‌که‌دا بووم له‌پر
رؤشناییه‌کی زۆر چاوه‌کانی پیداخستم و چاوم نوقاند
به‌یه‌کداو که به‌رزم کرده‌وه له‌به‌ر خۆرو گهرمایه‌کی
زۆردا بووم که گهرماکه‌ی ئه‌ونده زۆر بوو به‌په‌له
خۆم گه‌یانده به‌ر سییه‌ریکی تاویره به‌ردیک له‌بناری
. شاخیکی ووشک و برینگ دا

هه‌ندیک به‌ده‌وری خۆمدا هه‌لخولام تا شوینیک و
جیگایه‌کی ئاوه‌دانی به‌دی بکه‌م و رووه ئهو جیگایه
مل بنیم، به‌لام گهرماکه‌ی سوتینه‌ر بوو هه‌رچیم
ده‌کرد جورئه‌تی ریکردنم نه‌بوو، چونکه نه‌ ئاوم
.. پیبوو نه‌هیچ تویشویه‌ک

له دوور هوه قافلەيهكم بهدى كرد كه پرووه لای
تاویره بهردهكه دههات منیش مامهوه تا ئه کاروانه
. گهشته لام

کاتیك كه نزيك بوونهوه منیش ههلسامه سهري و
پرووه و لای کاروانهكه بهريكهوتوم دوو ئهسپ
سواريان هاتنه لام و شمشیريان بهدهستهوه بوو، بهلام
زانيان من هيچم پێنيه بييجگه کتیبیک و جلهکانیشم
سهيرو سهمهريه بوو لای ئهوان، چونكه ههر لیم
وورد دهبونهوه بر دميانه لای كهسيك ناوی سولهيمان
بوو.

سولهيمان: چی دهکەیت و بۆ لێره به تهنهائیت
وخهڵکی کویت؟

ماکوان: پریگام لی ههله بووه وخهڵکی دهشتی شام و
بنهرهتەم له کورده و بازارگانم هاتوو چۆی شاری

مەككە و شام دەكەم، شەرىكم ھەيە ناوى نەومەيەرە
. و دەوارمان لە نزيك شارى مەككەيە

كەوام ووت بە سولەيمان زۆر ريزى ليگرتم و
جو عيهك ناوى دامى و منيش سوپاسم كرد

سولەيمان: ئيمە دەچين بۆ شام چەند شەو و
رۆژيكمەن ماوہ پيٽ خۆشە لەگەلمان بيت و دواى
ئەتگەر يئينهوہ بۆ مەككە بۆ لاى كاروانەكەتان و
نومەير، چونكە نومەير ھاورى و دوستى منە

ماكوان : سوپاستان دەكەم لوتف دەنوئين ھاوكاريم
بەكەن

سوليمان بردمى بۆ لاى گەورەى كاروانەكە كە
تەماشام كرد عەبدولموتەلەبىيە، باپىرى پيغەمبەرى خوا

ﷺ، خۆم ناسیمهوه بهلام ئەو یهکسەر ووتی ئەمه
گهۆرهی قورەیشهو سەر وەر و گهۆرهی ئیمیه

منیش له خۆشهویستی ئەوهی که باپیری پیغمبەر و
ناویم له سیره دا بیستوه پیشتریش لهگهڵ نومهر دا
بینیووم زۆر بهگهر می ویستم تهوقهی لهگهڵ بکهه و
دهستم خسته ناودهستی به توندی گوشیم و زۆر
ئیحترامم بۆ دهربری دیاربوو ئەویش خۆشحال بوو به
. ریزهکهی من

لهکاتی قسهکردندا بووم لهگهڵ جهنابی عهبدول
موتتهلیب له پر چهند پیاویکی تر له نزیک سییههکهی
ئیمه هاتن و لهگهڵ سولیمان و عهبدولموتتهلیب
وهستان، جهنابی عهبدولموتتهلیب دهستی کرد به قسه

ماوهی چهند رۆژیکمان ماوه بۆ غزه ئیستا له بوسرا
دوور کهوتوینهتهوه و نزیکی دهریای مردوین و

لهونیوهنده دا چوار بازارگان وه بهخویهوه
سه‌پهرشتی ئهو کاروانه‌یان ده‌کرد

له‌وانه عه‌بدولموتته‌لیب و سوله‌یمانی کوری موحاشه
و حوه‌یحه‌ی کوری حه‌لاج و حه‌مپرائی کوری ره‌بیعه

له‌گه‌ل هه‌ر چواریان ته‌عاروفم کردو به‌ره‌و شاری
غه‌زه کهوتینه‌ری و له‌ری‌گادا باسی سوپای حه‌به‌شه‌ی
ده‌کرد عه‌بدولموتته‌لیب ، به‌ناره‌حتیه‌کیشه‌وه باسی
ئهو‌هی ده‌کرد که عه‌بدوللای کوری وه‌فاتی کردوه له
شاری یه‌سریب

له‌ماوه‌ی دیاری کراودا که دانرا‌بوو گه‌شتینه‌ غه‌زه
جلوبه‌ر گیان بو من کری و داوام لی‌کرا که ئیداره‌و
سه‌رمه‌شقی ۱۵ بو ۲۰ ووشتر بکه‌م و ئه‌سپیکیان
دامی و منیش به‌وپه‌ری خوش‌حالیه‌وه قوبولم کردو له
ناوشاری غه‌زه‌دا له‌گه‌ل ئهو چوار پیاوه‌ ناو قور‌ه‌یش

دهگه ږام و زور ږيزيان لهمن گرت و ديار بوو
دهيانزانی نومهر کييه

لهناو بازاری شاری غزه دا دسور اینه وه که سيکی
ریش دريژی يه هودی هاته لای عبدولموتته لیب و
سولیمان پي ووتن؟
نئوه خه لکی وولاتی نه جدن؟

!نهوانیش هه مو ووتیان به لای

که سه که يه کيک بوو له گه وره پياوانی يه هودو خبريک
بوو له حير هکانی يه هود

رویکرده عبدولموتته لیب و سولیمانی کوری
موجاشه که بهم نزيکانه پیغهمبريک له ولاتی نئوه
دهر ده چیت ناوی محمد ده بیت

بۆيەكەم جار گوييان لە ناوی وا دەبیّت لە ناو عەرەبدا
کەسێک نەبوو بەناوی محمد

زۆر قسەکە بەهەند وەرناگرن، بەلام ئاگام لییان بوو
هەریەک لەوان ووتیان ئەگەر منداڵمان بوو ناوی
دەنێین محمد، دواي ئەو بۆم دەرکەوت کە سلیمانی
کۆری موحاشە باپیری شاعیریکی گەورە ی عەرەبە
(لە موعەلەقات بەناوی (فەرز دەق

گەر اینەو بەرەو مەککە تاگەیشتی ئەو شار ی مەککە
لە نزیک شاری مەککە و وشتەرەکانم تەسلیم بە
کاروانەکە کردەو لەگەڵ ئەسپەکەدا و سوپاسم کردن،
بەلام ئەسپەکە ی دایەو خۆم و منیش بەپەلە بۆ بن
دەواری خۆمان پێگام گرت تا بگەمە لای بوسینە ،
کە نزیک بوومەو هەموو چاوەرێیان دەکردم و
نومەیر بەرو پرووم هات و باوەشم پێداکرد و
خۆشحالی خۆم دەربری و لەگەڵ هەموو دوستان و

بەتاييەت لەگەڵ عەبدوللا و سەعد دا زۆر بەگەرمی و
قەسەى خۆشمان کردو هەوالى بوسەينەم پرسى بۆ
ديار نييه؟

نومەير: چۆتەوہ بۆ سەردانى مالى باوكى و لەوييەو
بەيانى دەچين دەيھيئينەوہ

ماکوان: زۆر باشە؛ بە ئاسای وەر مگرت وە ئەو
شەوہ باسى سەفەرەکەم کرد لەگەڵ عەبدول مۆتەليب
و بەخۆشحالييەوہ بەردمانە سەرو بۆ بەيانىکەى
ئەسپەکەى خۆم و ئەو ئەسپەشى بە ديارى
وەر مگرتبوو لە کاروانەکە دا بردم بۆ ئەوہى بوسينه
بەينمەوہ، عەبدوللا و سەعد ھەردووکیان لەگەڵدا
هاتن و بەرەو مالى فەزلى پوشتين تا گەيشتمە
نزيکیان و ھاوارم کرد بوسينه کەس دەنگى نەبوو

چومه ناو دهوار هكه كهسى تيدا نهبوو وا ههستم كرد له
لهوه پراندنى پرانهكەنيان بن

ماوهيهك ماینهوه تا فەزلى و خيزانهكهى هاتنهوه،
بهلام بوسهينههم بهدى نهدهكرد لهگهليان دا كه
گهيشتهنه لامان خيرا ووتم كوا بوسهينه؟

ههچيان وهلاميان نهدامهوه بهر هو رووى فەزلى چووم
و ئيخهيم گرت و ووتم كوا بوسهينه؟

دايكى دهستى كرد به گريان و ووتى: ههردوو
كههكههم فرينراون لهلايهن چهتهكانهوه و دهستى
پراكيشا بولاي تهپولكهيهك ووتى بوسينه به خهنجهرى
. يهكيكيان خوى كوشتوه و نهوه گورهكهيهتى

بروام نهکرد و و وتم درؤ دهکمن پرووم کرده سهعد و
عهبدوللا و و وتم ئاوا حورمهتی من دهپاریزن؟ چۆن
ئاگاتان لئی نهبووه و بهو دهرده روشتوه؟

کەس وەلامی نەدامەوێ منیش بە ئاسپای و بەدەم دڵ
پێیەوێ بەرەو سەرگۆکۆکەیی رویشتم و لەسەر
گۆرەکەیی دانیشتم و زۆر بەزەیم پێدا هاتەوێ
نەمدەزانی داوای چی بۆ بکەم، بەلام لەدلی خوێمدا دام
نابوو کە بەهەشتیە بهو پێیەیی کە ئەهلی (فەترەیی) و تا
ئێستا ئێسلام نەهاتووە.

لە بەیانیهوه تا نیوەڕۆیهکی گەرم لەسەر گۆرەکەیی
دانیشتم و تا دایکی بوسەینە هاتە لام و بەدەم گریانەوێ
ئاوی بۆ هێنام و داوای لێکردم کە لەبەر گەرماکەدا
لاچم و بچمە دهوارەکیان، بەلام عهبدوللا و سهعد به
پهله هاتن بۆ لام و وتیان: نومهیر بانگت دهکات و

دهلئيت بهپهله بگهر یتهوه بو مهککه سوپایهک روی
کردوته ئهوه شاره و دهیهوئیت داگیری بکات بو ئهوهی
بهزووترین کات شت و مهکو کهرستهکانمان
کووبکهینهوه و بیانکهینه کاروانیک و بیدهین بهو شاخ و
ههرده دا.

ماکوان: سوپای چی ؟

سهعد: ئهبرههه

ماکوان: جا ئهوه ترسی ناوئیت، ههموومان و
نومهیریش دهزانئیت که خوای گهوره له ناویان دهبات
به سهربازانیکی خوئی که بالندهی ئهبابیلیان
!پیدهوترئیت

سه‌عد: ږاسته، به‌لام نوم‌هیر ده‌یه‌وټ بی‌بینی به‌چاوی
خوت

له‌دایک بوونی پی‌غهم‌بهری خوا ﷺ

به‌په‌له‌ گهرام‌هوه‌ بو‌ شاری مه‌ککه‌ بو‌ لای نوم‌هیر
بی‌بیم‌ شاری مه‌ککه‌ که‌سی تی‌دا نه‌ماوه‌ ، ههموو
!.. رایان‌کردوته‌ سهر شاخه‌کانی دوورو پشتی مه‌ککه‌

زور جی‌گای تی‌رامان بوو به‌لام‌هوه‌ خه‌لکی نه‌و شاره
به‌رگری له‌ مال و سهر وهت و سامانی خو‌ی ناکات و
ته‌نانه‌ به‌رگری له‌مالی خواش ناکات و ههمووی
ږاده‌کات و خو‌ی ده‌پار‌یزیت ، به‌لام‌ دوا‌ی و و تم
.. گرن‌گ نیه‌ سهر‌ده‌می جاهیل‌یه‌ته‌

ههموو چووینه‌ سهر شاخه‌کان و له‌ نزیک شاری
مه‌ککه‌ له‌ نیوانی طائف و مه‌ککه‌دا سوپاکه‌ هات ،
من ده‌مزانی هیچ روونادات خوا‌ی گه‌وره‌ به‌

سەر باز نیک که یه کیکن له لاوازترین
.. دروستکر او هکانی پهر و هر دگار له ناویان دهبات

چوومه لای نومهیر له سهر شاخی قوبهیس له مه که
وهستا بووم وهک په له هه ور یکی رهش له دور هوه
به دی دهکر او تا نزیکتر ده بو ووه رهنگی توختر
.. ده بوو

له سهر سوپاکهی ئه بره هه دابرینه خوار هوه به قاجیان
وورده بهر دیکی بچوک فریئه دراخوار هوه بهر
هه رکامیکیان ده کهوت هاوارو قیژهی ئه سپ و
.. ووشتر و لورهی فیه کانیان ده گیشه ئاسمان

دیمه نیکی زۆر تر سناک بوو... خه لکی قور هیش
ئه وه یان بینی به چاوی خویان ، به لام هه موو رهنگی
ترس و مردو له ناو چاویان نیشتبوو ، ئه سوپایه
به ته و اهتی وهک تو انه وه دارزان به ناخی زه ویدا .. هه چ
وو جود یکیان نه ما ، وهک چۆن تیزاب ده کهیت به

شتیکداو دهیتوینیتهوه بهو شیوهیه دهتوانهوه لهگهل
.. خاکدا تیکهل دهبوون

لهساته وهختیکی کهمدا کوتهای پیتهات .. منیش
دیمهنهکههم زور لا ترسناک بوو .. ههر سورهتی فیلم
.. دهخویند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بهناوی خوای بهخشندهی میهره بان
أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾
ئایا نهتبینی (ئهی پیغهمبهر صلی الله علیه وسلم)
!پهروهردگارت چی کرد به خاوهن فیلهکان؟
أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾
ئایا سهری لی نهشیواندن و پیلان و نهخشهکانیانی
!پووچ نهکردهوه؟
وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾
!وه پؤل پؤل بالندهی نهنارده سهریان؟

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾

تا به بهر دی سنگ گل، بهر د بارانیان بکن

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

سهره نجام و هکو پوش و په لاش و گز و گیای خورای
لی کردن

له دواي ئهم پرووداوه خه لکی مه که زور لوت

به زو و بوون ، دهست دریژیان ده کرده سهر ههمو و

تیره و هوزه کانی عهره ب به پیچه وانه شه و له ناو

عهره بدا زور خوشه ویستو موباره ک ته ماشا ده کران

به هوکاری ئه وهی خوای گه وره ئه و سوپایه ی

له ناو برد بلاو بوییه و که مک که ئامین و پاریز راوه له

.. لایهن په روه دگاری که عبه و

به لام له و کاته و به و دهر که وت ئه و به تنها مه که نیه

خوای گه وره ده پیار یزیت ، به لکو ئه و که سی که و له

رحمی نافر هتیکدا که ناوی ئامینه و ئه و مندا له ی

سكى دهبيٽ ئامين بيٽ لهشاريکدا که بهناوى ئهمن و
ئاسايش ناوى دهر کهردوه (بلد الامين) خوشى
..(لهداها تودا دهبيټه (صادق الامين

بهدهم خو مهوه ئهم قسم دهکرد .. نومهیر تهماشای
.. دهکردم ، له پر ووتى ئهوه بهچيهوه سهرقالی

ماکوان: ههنديک شتم بو دهر کهوت جهنابی نومهیر که
پيشتر نهدهزانی، ئهويش نهدهزانی ههر دوو
سورهتی فيل و قور هيش بوچی بهيکهوه دابهزيوون ،
بهلام ئيستا تيگهيشتم که ههر دوو کيان تهواکهری
ميژوو چيروکی پيش هاتنی سهر وهری مروقايهتی محمد
ﷺ زور جار و امدهزانی باسی دوو روداوه تهنها بو
بیر خستهوه دهسه لاتو گهورهی خواى پهروهردگاره ،
بهلام ئيستا تيگهيشتم که ههتا زياتر سهردهمو ژيان
بهروه پيشتر بروات تيدهگهين ، که ئهگهر دوژمنى
خوا گهوره ترين هيژ بهکار بهينيٽ خواى گهوره به

!.. بچوڪٽرين هيز لهناوى دهبات

نومهر : ووتهڪانت روون نيه زياتر روونى بڪرهوه
..

ماڪوان : تهماشاي ئهو فيلانه بڪه ، كه من زياد له ۱۳
فيلم بڙارد ، تهماشاي ئهو چولهڪانه بڪه كه
بهئاسمانهون خواى گهوره فيل و هاوري فيلهڪانى به
لاوازترين لهچاو ئهواندا لهناوبردن و ههموويان
بوونه پوش وپه لاش بهوناوهدا ، بيريشم لهوه
دهكردهوه كه پيغهمبرى خوا صلى الله عليه وسلم ۵۰
روڙى تر لهدواى ئهم رووداوه له دايك دهبيت ،
ههموو ئهمانه ميشكى منيان سهرقال كردوه
..كهوتومهته بير كردنهويهكى چرو پروهوه
ئيتر لهوه تيگهيشتم كه خواى پهروهردگار دهبوييت
پهيام بدات به ههموو عهرب و جيهانيان خواى
پهروهردگار كه خواى محمد ﷺ ئهو سوپاي لهناو بردوه

، نهك بتهكانو پهيكهرهكانتان بهناوی لات ومهناټ و
...هټد ، ئيټر بزائن كه خواي گهوره بههمانشيوه
پشتو پهناي محمد ﷺ ههمان خواي تتهيروئهبابيله

پاشان روژهكانم دهژماردو روژ لهدواي روژ
دهچوومه بهردهرگاي مالي عبدولموتتهليب بهس بو
.. ئهوهي بزائم كهي پيغهمبهرى خوا ﷺ لهدايك دهبيت

پهټجا روژم بژارد لهدواي روودوهكاني سوپاسي
ئهرههه به فيلهكانيهوه .. خوټ ئامادهكرد بو
بهيانيهكهي بچمه بهردهرگاي مالي داكي پيغهمبهرى
خوا ﷺ بهرانبهر مالي عبدولموتتهليب بوو هرچون
بووه بيبيټم شهوهكهي زور به خوشحاليهوه خهټم ،
چاوهرى بهرهباياني كازيووهم دهكرد بو ئهوهي زوو
بچمه ناو بازاری شاري مهككهو لهويوه چاوټ به
نور بكهويت چاوټ به بهريزترين و بهشهر فټريم كس
بكهويت كه يهكهم كسه دهچيټه ناو بههشت و كه

خاوهنی سهر چاوهو ههوزی کهوسهره ، که
سهرهوهی کوفره و ههلبژیراوی خوای پهروهردگار
...

.. بهو ئومیدهوه خهوم لیکهوت
کهسیک و اخه بهرم دهکاتهوه لهخهوهلمدهستینیت ،
چاوم کردوهو تهماشام کرد خیزانمه دهلیت : ههسته
.. کاتی نویژی بهیانیه

نهمهیشته کهس بزانیته بهدهم گریانوه چووم بو
دهست نویژ گرتنو ئهو بهیانیه ئهوهنده گریام تا
ههردوو چاوکانم ئاوسا بوون ، وهک ئهو رۆژه
دههاتهوه بیرم که باوکم به خاک سپیدرا ، چارم نیه
ههموو رۆژه که بیزار بووم ، لهکار گهرامهوه بو
مالهوه بهئومیدی ئهوهی جاریکی تر پهرتوکهکه
فهر غهلی بخویمهوه بگهریمهوه بو ئهو سهردهمه
چوومه سهر ئه ورۆژهی که پیغه مبهری خوا ﷺ
لهدایک دهبیته ، ههندیک باس کرابوو ، که بو یهکه

جار له میژووی ساسانی و ئاگریهرستهکانی
 زهردهشتیدا بهلهدایک بوونی محمد ﷺ
 ئاگرهکهدهکوژیتهوه ، بهلهدایک بوونی هیچ ئازارو
 نارحههتیهکی نهبووه بو دایکی ، خوئی له پیشیهوه
 بهدهستهکانی له داوینی دایکی هاتوته دهرهوه سهری
 بهرز بهرهو ئاسمان ، خهتهنه کراو بووه ،
 بهزهردهخهنهوه لهدایک بووه ، نهگریاوه ، ههرچهنده
 گهرهی پیغهمبهر ﷺ له مندالیهوه لهو وهسفانهیدا نیه
 .. ، بهلکو له پهيامهکهیدایه که قورئانو ئیسلامه
 دایکی ئامینه خاتون دهگیریتهوه کهههستیکرد بهوهی
 سکی پره بهپیغهمبهر ﷺ نوریک له لاشهمهوهی
 دهرچوو ههموو بالهخانهکانی بو صرا لهشام رووناک
 کردوه ، ههر وهها دهگیریهوه ئهو شهوهی له کاتی
 لهدایک بوونی محمد ﷺ ، چهند ئافرهتییکی لهگهڵدا بوون
 وهک مامان و مانهوه بهلایهوه ، لهوانه دایکی
 عوسمانی کوری عاص و دایکی عهبدورهحمانی
 کوری عهوف ، ئهو دوانه دهلین ئهو شهوه ئاسمان

.. پرېوو له نور پوژ هه لاتو روژ ناوامان دهبینی

ههوال ئه دريټه باپيري عه بدولموتته لیب ، دهست
به جي داوای دهکات دهیاته ناو ژووری که عبه و هک
گه ورهیه ک و شهر فيک که بلکيت به پيغه مبهري خوا
که بو مندالی کهس وانهکراوه که بيريټه نا
و که عبه

پاش نهوهی که محدی برده نا و که عبه وه زور نزاو
نيایشی له پهروهر دگار کرد و له کوټايدا که هاته
دهر هوه ووتی : نهوه ناوم ناوه محمد ﷺ ، خه لک پيرسيان
محمد واتای چييه ؟

نهویش له وه لامدا ووتی مانای سوپاسکراوه ،
دهمهوټ له ئاسمان سوپاسی خوا بکات و له سهر
زهویش خه لکی سوپاسی بکات

به بيستنی له دايک بوونی محمد ﷺ زوريک له مامهکانی له

خۆشى لەدايك بوونی، بەندە ئازاد دەكەن لەوانە
ئەبۆلەھەب بەندەيەك ئازاد دەكات، لەو سەردەمەشدا
ئازادکردنی بەندە وەك موژدانەو وەابوو تەنها
پیاوانی گەورە کردویانە یاخود بۆ شتی زۆر گەورە
.. دلخۆشكەر ئەوكارە ئەنجام دراوه

هەروەها عەبدولموتەلیب خۆی دەگیریتەو دەلیت ..
پیش لەدايك بوونی محمد كۆری عەبدوللا خەونم بینی ؛
لە خەونەكەمدا درختێکی بەرز كە سەر بۆ ئاسمان
بڵدن كردبوو پەلو پۆشی بە روژەهەلات و روژئاوادا
هاویشت بوو، ئەم بینی عەرەب و عەجەم سوجدەیان
بۆ دەبرد ، هەرچەندە خەلکی زیادی بكردایە ئەو
زیاتر نور درخشانی درهوشاوە تر دەبوو زیاتر پەلو
پۆی دەهاویشت ، هەروەها دەلیت: لە خەونەكەمدا
بینیم خەلکی قورەیش خۆیان هەلواسیبوو بە لقەكانیدا
بۆ ئەوێ هەریەكەو لقیك بۆ خۆی بەریت و ، دەلیت:
وویستم منیش وابكەم و خۆم بە لقیكیدا هەلبواسم ،

به لّام كهنجيك پيشمكهو تو شوينه كه ميگرت ، جوان
خاسي وهك ئه وگه نجهو بو نخوشي وهك ئه و لاوه
جوان خاسه م نه ديو له ژيانمدا ، ههروها خهونكه ي
بهردهوام دهگيريتهوه و ده لّيت وويستم منيش بهشم
بهربكهو يّت و ، به لّام نه يانه يشت من پشكي خوّم بهرم
.. و ئيتّر خه بهرم بووه به دلتهنگي و نارحه تيهوه

پاشان دهلیت : ئەم خەونەم گێڕایەو ه بۆ کەسیکی
 حەکیم له خەون ، راقەهی خەونەکەهی بۆ کردم ،
 بەو هەیهی که لەنەوه کانی من کەسیکی تێدا دەر دهچیت
 هەموو روژ هەڵاتو روژ ئاوا دهخاته ژیر دەسه لاتی
 .خۆی خەلکی گوێرایەلی ده بێت

ههروه ها حسانی کوری سابت دهگیر یتهوه دهلی ت
مندال بوم تهمونم ۷ سالان بوو، جوله که کان هاواریان
لیهلسا وتیان ئهوه ئهستیر هکهی ئهحمد دهر کهوت
،هاواریان دهکرد لهشاری مه دینه که ئهحمد له دایک
. بوو

ئىتر بەلەدايك بوونى پىغەمبەر ﷺ ئازادى دەستى
پىكر د.. لىرەو دەست پىدەكەين و سەرەتاي
. باسەكانمان دەست پىدەكات

لەو كاتەو شۆرش لە ئاسمان و سەرزەوہى دەستى
.. پىكر د.. شۆرش واتا گۆرانكارى بنەرەتى

..

.

کۆتایی بهشی دووهم...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

..

.